SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - OKTOBER 2007
NUMMER 5 - JAARGANG 86

REDACTIONEEL

HET JAAR VAN LINNAEUS

Ton Pullen

Het kan U niet ontgaan zijn: 2007 is het Linnaeusjaar. Dit jaar wordt herdacht, dat de beroemde Zweedse arts en botanicus Carolus Linnaeus 300 jaar geleden, in 1707 dus, werd geboren.

Terecht wordt veel aandacht besteed aan deze herdenking. Langs de A28 zag ik, ter hoogte van Harderwijk, een billboard langs de snelweg met de tekst “Linnaeus was hier”. Harderwijk, de stad waar hij promoveerde, organiseert dit jaar een groot aantal activiteiten ter ere van haar beroemde promovendus.

Speciale exposities zijn ingericht in verschillende musea in binnen- en buitenland.

Al in maart van dit jaar bezochten wij een kleine, maar schitterende tentoonstelling in het Teyler’s Museum in Haarlem (het oudste museum van Nederland en een museum zoals een museum behoort te zijn). Ook in het buitenland is Linnaeus’ jubileum niet onopgemerkt gebleven. De Royal Botanic Garden van Edinburgh organiseerde zelfs een reeks evenementen, variërend van exposities, lezingen en films tot een Linnaeus Birthday Picnic, uiteraard op Linnaeus’ geboortedag, 23 mei.

Na de expositie in Teyler’s Museum bekeken te hebben kocht ik in het museumwinkeltje een aantal boeken. Eén ervan draagt als titel ‘Namen noemen’ en is geschreven door Anna Pavord, een Engelse journaliste met speciale belangstelling voor botanica.

In dit boek behandelt zij de geschiedenis van de botanie en met name van de naamgeving van planten, vanaf de Griekse oudheid (Aristoteles en Theophrastus) tot en met John Ray († 1705).

Een prachtig vormgegeven boekwerk met schitterende en weinig gepubliceerde reproducties.

Jammer genoeg eindigt het verhaal van Pavord bij de dageraad van de huidige taxonomie, Linnaeus (*1707) komt pas in de epiloog aan bod.

De grote verdienste van Linnaeus is natuurlijk geweest, dat hij een internationaal bruikbaar systeem voor de naamgeving van dieren en planten (de binominale nomenclatuur) uitgewerkt heeft en in de tiende editie van zijn boek Systema Naturae de basis gelegd heeft voor een nog steeds bruikbare taxonomie.

Het Linnaeusjaar heeft terecht ook in de pers veel aandacht gekregen. Het boek van Pavord is gunstig gerecenseerd. NRC-Handelsblad besteedt in haar wetenschapsbijlage een hele pagina aan Linnaeus en zijn belang voor de plantennomenclatuur. Ook andere dag- , week- en maandbladen blijven niet achter.

Ook wij, als liefhebbers van cactussen en andere vetplanten, hebben met de Linnaeaanse nomenclatuur te maken. We mopperen wel eens op die lastige ‘latijnse namen’. We bezigen wel eens wat lelijke woorden, als de taxonomen weer eens een naam gewijzigd hebben. Maar we moeten beseffen, dat dit alles slechts rimpels zijn in het heldere water, dat de systematiek in de natuur te bieden heeft. En dat alles dank zij Linnaeus.

Anna Pavord: Namen noemen. Over het scheppen van orde in het plantenrijk.
Uitg. Anthos, 472 pp. Prijs: € 44,95.

JONG GELEERD...

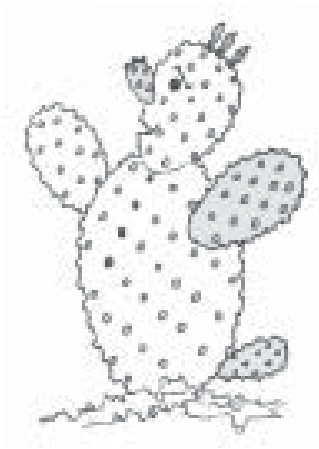

DUDLEYA DENSIFLORA

Johanna Smit-Reesink

Dudleya's behoren tot de enorme familie *Crassulaceae*. In het wild komen ze voor in Californië, Arizona en Mexico. Dudleya's vormen rozetten en hebben gewoonlijk bepoederde blaadjes. *Dudleya densiflora* heeft dicht opeen staande blaadjes.

Als ze gaaf zijn, zijn ze ook heel mooi van vorm. Met de blaadjes moet je heel voorzichtig omgaan, want als je ze aanraakt gaat het poeder eraf en krijg je er als het ware "vetvlekken" op, die niet meer verdwijnen. Het poeder heet in het latijn farina, wat zoveel betekent als meel. Het poeder helpt de plant vocht (uit de lucht natuurlijk) vast te houden in het blad en het niet te verliezen door verdamping. Verder worden ze erdoor beschermd tegen te veel en te scherp zonlicht. Ze komen veel voor in rotsspleten en (het is bijna niet te geloven) ik heb ze gezien in verticale rotsspleten grenzend aan de zee!

In de rustperiode sluiten de rozetten zich gedeeltelijk. Dudleya's verliezen hun oude, opgedroogde blaadjes niet, misschien wel om het stammetje te beschermen. Ze groeien gedurende onze zomer en bloeien aan het eind daarvan met veel, kleine groen-gele stervormige bloemen aan een of meer lange bloemstengels. Hoe kleiner de soort hoe meer stammetjes!

De planten hoef je in de winter niet warm te houden, maar ze willen natuurlijk niet bevriezen. Je kunt ze in een gewoon cactusmengsel met onderin wat kleikorrels of potscherfjes kweken en - niet te vergeten - ze afstrooien met wat aquariumgrind. In het voorjaar ga je ze voorzichtig wat water geven, zo eens in de week en na de zomer bouw je dat weer af, zodat ze in de winter droog staan. Doe je best en veel plezier ermee!

Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Dudleya densiflora Foto Chris Geris

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Cumulopuntia rossiana ssp. fuauxiana

Deze miniatuur opuntia is afkomstig uit Bolivia en ook hier is van toepassing hoe kleiner de planten hoe langer de namen. We komen deze plant ook wel tegen als *Tephrocactus.*

De typische Opuntiabloem is hierbij ook goed herkenbaar. De eivormige leden van dit plantje worden maximaal 1 cm groot. Ze groeien erg langzaam. De bloeitijd valt in juni-juli als de planten heel veel zon krijgen. We planten ze in een doorlatend mineraalrijk grondmengsel in een hoge pot, dit vanwege de penwortel die ze vormen.

Vroeg in het voorjaar beginnen we al te nevelen als het zonnig is en dan om de 2 weken een flinke scheut water. In de winter houden we ze goed droog, ze kunnen dan makkelijk enkele graden vorst verdragen. Zaaien is niet gemakkelijk. Zoals bij alle opuntia's kiemen de harde zaden moeilijk of vaak pas na enkele jaren.

Stekken gaat daarentegen prima. Dit is en ideaal plantje voor mensen met ruimtegebrek. In een 6,5 cm potje kunnen ze jaren groeien.

Titanopsis hugo-schlechteri.

Het bijzondere geslacht *Titanopsis* behoort tot de grote groep der Mesems. De naam betekent "op kalk gelijkend" en deze planten zijn zeer herkenbaar aan de opvallend getekende bovenranden van de bladeren. Het moederland van deze leuke plantjes is Namibië. De planten vormen op oudere leeftijd clusters van kleine rozetten aan vlezige stengels. Geven we deze planten een zonnige plaats, dan verschijnen vroeg in de herfst de mooie gele bloemen. Deze openen zich pas na het middaguur. Ze groeien het best in een zanderig substraat en vragen een matige watergift, bij voorkeur langs onder. In de wintertijd houden we ze droog bij een minimum temperatuur van 6 ^{o}C.

De planten zijn ook goed uit zaad op te kweken, al wordt dit heel weinig aangeboden. Stekken is ook mogelijk. De stekken laten we wortelen in vochtig grof zand of bims, de beste tijd hiervoor is omstreeks juni.

Ariocarpus kotschoubeyanus var. albiflorus

Een lange naam voor dit kleine juweeltje dat op de natuurlijke groeiplaats bij Tula in de staat Hidalgo (Mexico) bijna niet meer te vinden is. Gelukkig worden ze in cultuur ook gekweekt en zodoende regelmatig te koop aangeboden. Dit plantje bloeide afgelopen jaar al halverwege september en heeft maar liefst 6 bloemen voortgebracht. Deze planten worden maximaal 4 cm in doorsnede en vormen ondergronds een grote dikke penwortel.

We planten ze bij voorkeur in een zanderig lemig grondmengsel in een wat hogere pot en geven om de 2 tot 3 weken flink water zodat in de tussentijd de potkluit goed kan drogen.

Een zonnige en luchtige plaats in de kas is aan te raden willen we ze in bloei zien komen.

Deze plantjes zijn goed uit zaad op te kweken, hoewel ze erg langzaam groeien. Het meeste gebeurt ondergronds, waar zich de grote penwortel vormt. Vaak worden deze planten geënt op Pereskiopsis om ze sneller te laten groeien. Op eigen wortel kweken is echter veel leuker.

Na de bloei in oktober houden we ze volledig droog tot het volgend voorjaar, in de winter kunnen ze minimum temperatuur van 5 ^{o}C. verdragen.

Orostachys spinosus

Deze mooie plantjes zijn afkomstig uit midden Azië, ze vormen 5 cm grote grijsgroene rozetten met een ingezonken hart. Als ze na 2 tot 3 jaar bloeibaar zijn, verschijnt uit het hart een lange bloemaar met tientallen kleine gele bloemetjes die van beneden naar boven toe enkele weken bloeien. Na de bloei sterft de plant af en is het mogelijk om gelijk met de verse zaden nieuwe plantjes te kweken.

Deze planten worden geacht winterhard te zijn maar tegen onze natte winters zijn ze slecht bestand. Het is dus maar beter ze in de kas overwinteren met af en toe een klein beetje water als het zonnig is. In het voorjaar kunnen ze weer naar buiten. We planten ze bij voorkeur in een ondiepe stenen schaal in een zanderig doorlatend substraat en geven ze een plekje met veel zon.

Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele.

ZUINIG OMGAAN MET LICHT

Henk Ruinaard

Naast warmte is licht één van de belangrijkste variabelen die we in onze (hobby)kassen kunnen beïnvloeden om de omstandigheden van de oorspronkelijke groeiplaatsen van onze succulenten zo goed mogelijk te benaderen. Daar de lichtomstandigheden in Nederland niet kunnen tippen aan die op de groeiplaatsen is het van belang om met het beschikbare licht zuinig om te gaan.

Hoe goed we ook proberen de natuurlijke groeiomstandigheden van succulenten in onze kassen te imiteren, er ontbreekt toch altijd wel iets. Aan water, grondmengsel, voeding en warmte kunnen we wel iets doen, maar ondanks al onze goede bedoelingen kunnen we niets veranderen aan het feit dat we in Nederland minder zonne-uren, minder zonne-intensiteit (dus minder licht) en minder UV- straling beschikbaar hebben.

Dankzij onze (broei)kassen kunnen we heel goed voor warmte zorgen; in de zomer geleverd door de zon en in de winter door onze verwarmingsapparaten. Dat we die warmte 's zomers kunnen opwekken of vasthouden hebben we te danken aan het doorzichtige afdekkingsmateriaal van onze kassen. Traditioneel is dat glas, maar tegenwoordig zie je steeds vaker dubbelwandige kunststof platen.

Deze doorzichtige afdekkingsmaterialen hebben helaas ook een nadeel; ze houden een deel van het licht tegen. Op zich lijkt dat geen probleem, maar we moeten ons wel steeds realiseren dat we toch al minder licht beschikbaar hebben dan op de groeiplaatsen.

In de dagelijkse praktijk hebben we gewoon te maken met de maximaal beschikbare hoeveelheid licht op de plaats waar onze kas staat. Het is echter wel belangrijk om die zo optimaal mogelijk te benutten.

Dit wordt voor een groot deel bepaald door het lichtverlies dat optreedt in de afdekkingsmaterialen van de kas. In de meeste gevallen is dat tuinbouwglas. Op het eerste gezicht lijkt het dat al het licht door het glas heen gaat, maar als je gaat meten blijkt de lichtdoorlaatbaarheid van 4 mm glas 92% te zijn. Met andere woorden er treedt een verlies van 8% op. Dit wordt niet zozeer veroorzaakt door verlies in het glas zelf, maar door het verschil in brekingsindex tussen lucht en glas. Bij iedere overgang van lucht naar glas en van glas naar lucht treedt 4% verlies op t.g.v. reflexie. Dat is bij dubbelglas ook zo, maar dan gebeurt dit bij iedere ruit, dus 2 x 8% = 16% lichtverlies. Dit principe geldt ook voor andere transparante materialen zoals b.v. kunststof folies. De bekende noppenfolie of luchtkussenfolie, die als isolatiefolie wordt aangebracht geeft dus ook een lichtverlies van 16%.

Met het blote oog zie je dat allemaal niet zo goed, want onze pupillen stellen de lichtsterkte die het oog binnenkomt automatisch in. Maar onze planten merken dat verlies wel degelijk. Dit is b.v. te zien aan een langgerekte groei van de planten. Er is blijkbaar wel voldoende vocht en warmte voor de groei maar de planten

gaan “zoeken naar meer licht” door sneller in de lengte te groeien (zie foto). Meer licht bevordert een gedrongen en natuurlijke groei en dat is waar we naar streven.

Vooral ultraviolet licht is hiervoor verantwoordelijk. In het hooggebergte hebben alle planten een korte gedrongen groeiwijze door het relatief hoge gehalte aan UV-straling. De hoogte waarop de planten groeien is dus belangrijk voor hun uiterlijk, want hoe hoger de groeiplaats des te meer UV-straling er aanwezig is. Dat is een conditie die we in onze lage landen niet kunnen nabootsen, dus we zullen het moeten doen met de in Nederland (en België) beschikbare hoeveelheid UV-straling.

Voor een maximale beschikbaarheid van UV-straling is de UV-doorlaatbaarheid van het afdekkingsmateriaal belangrijk. De UV-doorlaatbaarheid van een afdekkingsmateriaal is totaal verschillend van de lichtdoorlaatbaarheid. Een bekend voorbeeld is glas, dat een zéér goede lichtdoorlaatbaarheid heeft, maar een slechte UV-doorlaatbaarheid. Vaak wordt er dan ook op gewezen dat je achter glas niet bruin wordt. De UV-doorlaatbaarheid van glas is echter niet helemaal nul dus er komt nog wel wat UV-straling door glas heen. Speciale glassoorten (kwartsglas) hebben een goede UV-doorlaatbaarheid en ook kunststoffen zoals Lage Dichtheid Poly Etheen (LDPE, b.v. landbouwfolie), en speciale typen Poly Methyl Meth Acrylaat (PMMA of Perspex) hebben een betere UV-doorlaatbaarheid dan gewoon tuinbouwglas. Poly Vinyl Chloride (PVC) plaat en Poly Carbonaat (PC) plaat hebben een slechtere UV-doorlaatbaarheid dan tuinbouwglas.

Theoretisch heeft een kas, die bedekt is met één laag LDPE folie van 100 micron dikte (= 0,1 mm) de beste papieren, namelijk een zéér goede lichtdoorlaatbaarheid en ook een zéér goede UV- doorlaatbaarheid. In de praktijk gaat dit echter snel kapot en je ziet bij succulentenliefhebbers eigenlijk voornamelijk kassen die bedekt zijn met glas, soms met dubbelwandige PC plaat en bij uitzondering met dubbelwandige PMMA plaat. Dubbelwandigheid is niet alleen een nadeel voor de lichtdoorlaatbaarheid, maar ook voor de UV-doorlaatbaarheid en is als zodanig eigenlijk niet aan te bevelen als een zo gering mogelijk licht/UV verlies belangrijk is.

Een zwaar onderschatte lichtvreter is de vervuiling van het afdekmateriaal. Een lichte vervuiling van de ruiten kan al snel een lichtverlies van 10% opleveren. Bij wat meer vervuilde ruiten kan dat wel oplopen tot 30%. Tot mijn eigen schrik bemerkte ik dat die vervuiling niet alleen aan de buitenkant zit, maar ook aan de binnenkant van de kas. Op de binnenkant condenseert regelmatig vocht en dat leidt op den duur tot algvorming op het glas. Na een paar jaar levert dat een dunne groene waas op.

Een veel gevreesd nadeel van (te) veel zonlicht is verbranding in het vroege voorjaar of op de heetste dagen van de zomer.

Verbranding in het voorjaar treedt met name op bij planten die niet gewend zijn aan veel zonlicht, bijvoorbeeld omdat ze onder een tablet gestaan hebben en bij planten die te droog staan en dan aan de volle (al flink sterke) voorjaarszon worden blootgesteld. Eén en ander is te vergelijken met de menselijke huid die na een zonloze winter ook niet direct langdurig blootgesteld moet worden aan de volle zon. Na een gewenningsperiode, steeds wat langer in de zon, past de huid zich aan en worden de meeste mensen niet meer zo rood als een kreeft. Bij succulenten werkt dat ook zo. Planten die eraan gewend zijn om altijd in de volle zon te staan zullen na een (zo licht mogelijke) overwintering de voorjaarszon best wel kunnen verdragen.

Meestal kan bij succulenten verbranding voorkomen worden door nevelen op zonnige voorjaarsdagen. Dit voorkomt dat de huid te veel uitdroogt en voorkomt daarmee verbranding.

Afb. 1: Hier is duidelijk gezocht naar licht

Er is wel verschil in gevoeligheid voor verbranding tussen verschillende geslachten en soorten. Planten die op de groeiplaatsen altijd in de schaduw staan moeten in de kas ook niet in de volle zon gezet worden. Dat is bij mensen ook het geval. Bijvoorbeeld op de Spaanse stranden pik je de rood verbrande hoofden en ruggen van de Engelse toeristen er direct uit tussen de gebruinde Spanjaarden.

Verbrandingen op de heetste dagen van de zomer zijn het gevolg van de te hoge temperaturen in de kas. Zelfs met alle ramen en deur(en) open kan de temperatuur dan gemakkelijk tot ver boven de 50 ^{o}C oplopen. De beste remedie tegen deze oververhitting is koelen, b.v. door te nevelen, door middel van koelventilatoren of door afschermen van de zon met schermdoek of door kalken van de ruiten.

In de zomer van 2006 liepen de buitentemperaturen in Limburg op tot 35 ^{o}C en werd het in mijn kas ruimschoots 50 ^{o}C. Om verbrandingen te voorkomen heb ik toen voor het eerst in 20 jaar geschermd met enigszins vervuilde noppenfolie. Het lichtverlies dat dit tot gevolg had was zelfs met het menselijk oog duidelijk te zien. Ook de afkoeling die dit met zich meebracht was goed merkbaar.

De lezer van dit artikel zal zich misschien afvragen wat hij kan doen met al deze feiten. Daarom wil ik een paar aanbevelingen doen waarvan velen mogelijk vinden dat het “open deuren” zijn.

1. regelmatig de ramen wassen, zowel buiten als binnen
2. isolatiefolies en overbodige afdekfolies in de zomer verwijderen
3. schaduw veroorzakende objecten verwijderen

Ad.1: Ramen wassen is het belangrijkste voor de dakramen, de staande wanden dragen iets minder bij aan de totale lichtopbrengst in de kas. Helaas zijn de ramen aan de binnenkant vaak niet toegankelijk tengevolge van alle plankjes en rekjes die in de loop van de jaren erbij geknutseld zijn. Houdt er wel rekening mee dat deze ook licht wegnemen voor de planten die eronder staan.

Ad.2 : Bedenk altijd dat elke extra laag transparant materiaal 8% extra lichtverlies oplevert.

Ad.3: Het is niet altijd of vaak niet mogelijk om schaduw veroorzakende objecten zoals heggen en muren weg te halen. Heggen, bomen of struiken kunnen wel kort gehouden worden en losse voorwerpen (ladders, reserve ruiten e.d.) kunnen weggezet worden.

Tenslotte is het belangrijk dat U zelf de regie in handen houdt. Als U minder licht wilt door b.v. te schermen, doe dat dan bewust en niet omdat een dikke laag stof dit al voor u doet. Mijn boodschap is dus: wees je ervan bewust dat er altijd lichtverlies in de kas optreedt, dus probeer dit zo veel mogelijk te voorkomen. Ga niet alleen zuinig om met energie, maar ga ook zuinig om met licht.

Email: henk.ruinaard@tiscali.nl

AF EN TOE EEN SCHEUTJE WATER….. (3).

Wolter ten Hoeve

De nacht in de blokhut bij Basaseachic is koud geweest, het ijs zit dik op de ruiten van de auto. Geen wonder, het is al begin november en Basaseachic ligt op meer dan twee kilometer hoogte in de Sierra Madre Occidental. Aangezien Mexicaanse huurauto's geen ijskrabber aan boord hebben, zit er niets anders op dan met een cassettebandje in de vrieskou de ruiten ijsvrij te maken. En dan te bedenken dat hier vlakbij, nog geen 200 meter lager een vorm van Mammillaria hertrichiana groeit. Wel op een beschutte plaats en overdag flink wat zon, maar toch, sommige cactussen kunnen veel meer kou hebben dan wij soms denken.

We willen vandaag naar Creel rijden, de kortste weg gaat binnendoor over een onverharde weg van bijna 100 km. Volgens mijn Mexico-boek is dat zeker een uur korter dan over de verharde weg die een grote boog maakt. Gelukkig is de onverharde weg van uitstekende kwaliteit, want we kunnen vlot doorrijden en daarna is het nog maar 30 km over de verharde weg naar Creel. De tocht voert door een zwaar bebost en zeer bergachtig gebied dat rijk is aan canyons met af en toe een stukje waarvan je denkt, hier zouden wel eens cactussen kunnen groeien. Inderdaad tref je op de zonnige en droge rotsachtige plaatsen wat agaves en cactussen aan, maar soorten als *Mammillaria saboae* of *Mammillaria longiflora* ontdekken we niet. Omdat we behoorlijk hoog zitten, tussen de twee- en drieduizend meter, is het uit de zon erg fris. Zo rond elf uur 's ochtends zie je op beschaduwde plaatsen zelfs nog ijs liggen.

Creel is eigenlijk het toeristische centrum van de Sierra Madre Occidental. Nou ja, toeristisch, er lopen wat buitenlanders rond en er zijn diverse restaurantjes, maar verder ademt Creel nog de sfeer van een rustig Mexicaans stadje in de bergen. Het toerisme is echter wel enigszins in opkomst want er wordt een KOA-camping gebouwd. Dat zijn behoorlijk luxe campings die je in Amerika regelmatig tegenkomt. Wij overnachten goedkoop en dus primitief in een heel eenvoudig pensionnetje. Het water van de gemeenschappelijke douche is gelukkig niet zo koud dat je er niet onder kunt staan en er staan bedden in de kamers, dus het zal best weer lukken. In deze afgelegen streken worden steeds meer wegen geasfalteerd. Zodoende kunnen we 's middags naar El Divisadero rijden, een bekend uitkijkpunt voor toeristen in de trein van Los Mochis naar Chihuahua. Deze beroemde treinrit voert dwars door de Sierra Madre Occidental en biedt mooie uitzichten op allerlei canyons in dit gebied. Een jaar eerder was de route Creel - El Divisadero niet fatsoenlijk te berijden met een gewone personenauto, nu is het grootste deel geasfalteerd en de nog onverharde stukken zijn redelijk goed te berijden. Maar over naar de volgende dag, want daarover gaat eigenlijk dit verhaal.

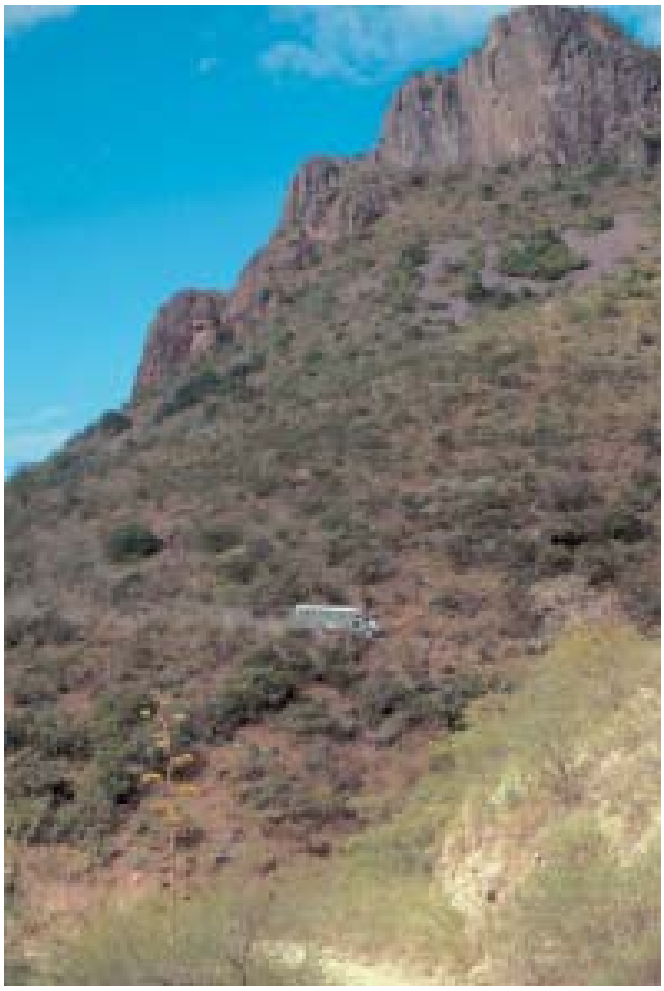

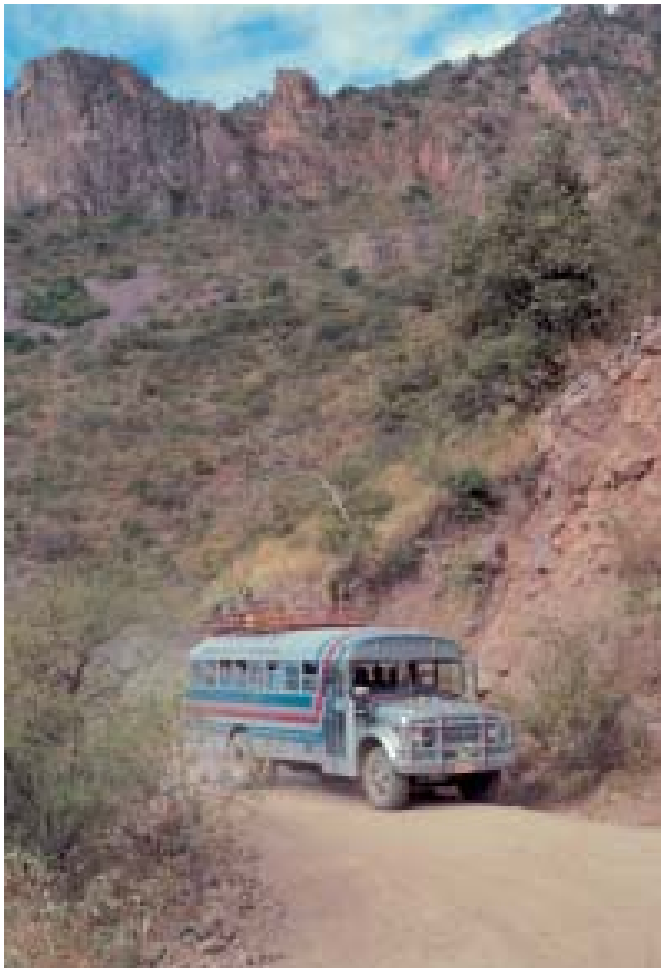

Afb. 1 en 2: De bus is in aantocht

We willen die dag naar Batopilas gaan. Nou zegt Batopilas u misschien niet zoveel, maar dit plaatsje is al meer dan 350 jaar oud en ligt diep weggedoken in de Sierra Madre Occidental. Aan het eind van de 19e eeuw was er een enorme bloeiperiode door zilvervondsten en dit afgelegen plaatsje was toen de tweede plaats in Mexico die elektriciteit had. Nu, ruim 100 jaar later, is er zelfs geen straatverlichting! Om een idee te geven van de afgelegen ligging van Batopilas: het zilver werd vroeger op muilezels geladen en een karavaan ging elke maand op weg naar de grote stad Chihuahua, een tocht die acht dagen duurde, vijf dagen per muilezel en drie dagen per trein. Batopilas heeft dus echt wel wat voor de niet al te verwende toerist. Het is echter niet gemakkelijk om er te komen, want 20 jaar geleden werd de onverharde weg van Creel naar Batopilas pas aangelegd. Mijn reisboek zegt dan ook dat de bustocht erheen je al de helft van het plezier bezorgt. De bus gaat de ene dag heen en de volgende dag weer terug. Ook las ik over deze route dat mensen met een zwak hart hier niet langs moeten gaan omdat de zeer smalle weg nogal bochtig is en langs afgronden gaat. En je zult net na een haarspeldbocht opeens een tegenligger voor je ontwaren! Plotsklaps remmen op een gravelweg, lekker! Wilde je er met de auto heengaan dan moest je dat met een vierwiel aangedreven auto doen met een hoge wielbasis. Maar, zo voegde de schrijver eraan toe, hij had ook mensen het met minder dan een vierwiel aangedreven auto zien doen en dat was die mensen ook nog gelukt. Reden genoeg dus voor ons om die tocht te ondernemen met onze gewone Nissan Tsuru. We hadden tenslotte al meer onverharde wegen gehad (ja dan zie je de natuur op zijn mooist) dus dit moest er ook nog bij kunnen. De bodemplaat was toch al

ietwat gladgeschuurd door die andere onverharde wegen.

Nadat we 's ochtends in Creel de tank met loodvrije benzine volgegooid hebben en de pomphouder ons vertelt dat de weg de eerste 70 km tot aan Samachic geasfalteerd is, gaan we op reis. De weg is soms heel erg kronkelig doordat we allerlei canyons kruisen. Via het in de laagstaande novemberzon idyllisch aandoende Lago Arareco (helaas, geen tijd om om dit meer heen te wandelen) bereiken we uiteindelijk Samachic. Vanaf dat punt moeten we ongeveer 70 km over een onverharde weg. De eerste 35 km gaan weer over een golvend terrein, soms is het weggetje niet veel breder dan onze auto. Na een scherpe bocht hebben we opeens een tegenligger voor onze neus. Allebei boven op de rem, een meter van elkaar komen we tot stilstand. Heel voorzichtig kunnen we elkaar net passeren.

Afb. 3: De ruine van het kasteel van de eigenaar van de zilvermijnen

De weg gaat verder, we krijgen een lange afdaling, want we moeten zo'n 1000 meter naar beneden, naar de bodem van de canyon. Dat betekent veel haarspeldbochten en steile hellingen, Een eindje naar beneden zien we de eerste zuilcactussen, want in het dal is het droger en warmer dan bovenaan de canyon. Verder naar onderen moeten we vaak heel voorzichtig rijden omdat de weg erg oneffen en rotsachtig is. Regelmatig schuren we over wat rotsen. Met een auto met hogere wielbasis hadden we dit veel vlotter kunnen doen. Onderaan in het dal steken we de rivier over. Op het frame van de houten brug zijn stevige balken gemonteerd. Terwijl de één aanwijzingen geeft, rijdt de ander met de auto over de brug, precies over de balken. Later krijgen we nog eens zo'n brug. Het parcours lijkt me uitstekend geschikt voor zoiets als de Camel Trophy. De laatste 20 km gaan bij de rivier langs over een zeer rotsachtige weg. Nou ja, bij de rivier langs... Het ene moment loopt de weg vlak langs de rivier, het volgende moment ligt de rivier honderd meter in de diepte.

Op een gegeven moment merken we dat we een lekke band hebben. Dat komt door de zeer rotsachtige weg of door een spijker die uit de brug omhoog stak. Ik voel er veel voor om terug te gaan, want in Batopilas is volgens mijn boekje geen garage. Op dat moment passeert ons een Amerikaanse motorrijder. Hij weet ons te vertellen dat ze in Batopilas wel een bandje kunnen plakken, op zijn reiscomputer kan hij zien dat we nog maar 7 km hoeven te rijden. Dus toch maar weer verder. Nog voorzichtiger rijdend komen we uiteindelijk in Batopilas aan, de bandenstop niet meegerekend hebben we over de 70 km iets meer dan 3 uur gedaan. Gelukkig kan ons bandje daar geplakt worden voor omgerekend ongeveer tien gulden, en dat is inclusief ruime fooi. U begrijpt waar ik voortaan heen moet wan-

Afb. 4: De weg slingert zich de diepte in

neer ik een lekke band heb.

Met enige moeite vinden we een hotel om te overnachten. Die middag besluiten we om nog een stevige wandeling te maken langs de rivier. Het weer ziet er wat dreigend uit en inderdaad begint het op een gegeven moment te regenen, zelfs zo hard dat we moeten schuilen onder wat rotsen. Intussen hebben we wel een exemplaar van *Mammillaria gueldemanniana* en diverse *Mammillaria craigii* gevonden. Daarnaast groeien er ferocactussen en zoveel zuilcactussen tussen het struikgewas dat we door de cactussen het bos niet meer zien. Het wordt gelukkig weer droog en we wandelen verder. Op een gegeven moment besluiten we terug te keren, we zijn dan net bij wat huisjes langsgekomen met enkele jongemannen die wat bedreigend overkomen. Omdat we mensen de rivier zien oversteken besluiten we door de rivier te waden en dan langs de rivier terug te gaan. Na een kwartiertje zo gelopen te hebben ontdek ik opeens dat het water de verkeerde kant op stroomt! Ook de berg die we op de heenweg in de verte zagen, zien we nog steeds voor onze neus. Blijkbaar zijn we een vertakking van de rivier overgestoken en zijn we daarna zo gedraaid dat we weer precies dezelfde kant op gingen. Dan toch maar weer over het land terug. We proberen de weg te vinden waar we eerder die dag langs reden. Die weg moet ergens aan deze kant van de rivier lopen, maar het begint intussen ook al wat schemerig te worden. We komen op een gegeven moment bij een klein onverhard weggetje waar we van enige afstand al een auto over hadden zien rijden. Dit weggetje volgend komen we uiteindelijk bij de grotere onverharde weg, dat moet gewoon de goede weg wel zijn. In het halfdonker volgen we deze weg. Na ruim een kwartier lopen zien we in de verte Batopilas opdoemen. Hè, hè, gelukkig. In het stikdonker komen we eindelijk in Batopilas aan. Hm, volgende keer toch maar een zaklamp en een kompas meenemen.

We lopen meteen door naar een restaurant. Dat stelt hier niet veel voor, maar iets is beter dan niets. We zijn wat aan de late kant, daardoor zijn de drankjes al op en een pilsje is hier officieel helemaal niet te krijgen, want Batopilas is een drooggelegd dorp. Ach, honger maakt rauwe bonen zoet en we kunnen in ieder geval iets eten. Vanuit het restaurant kunnen we horen dat er opnieuw een beste bui losbarst. Het hoost en het bliksemt. En ik maar denken dat het droge seizoen hier allang aangebroken was.

Na het eten moeten we meer dan

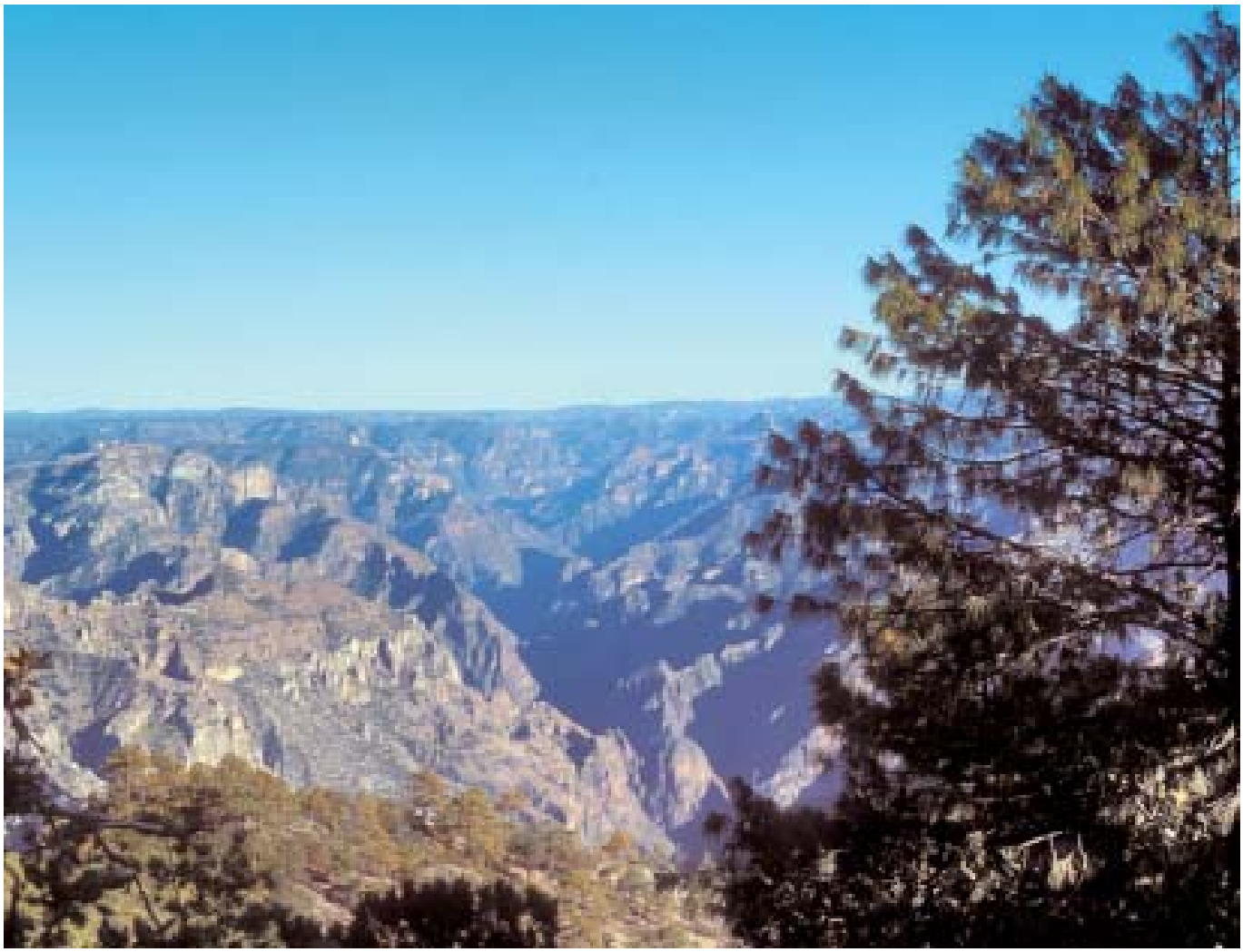

Afb. 5: In de Sierra Madre- een wereld aan canyons

een kilometer terug wandelen naar ons hotel. De winkeltjes zijn ook al dicht dus drinken kunnen we ook niet inslaan. Door het stikdonker (inderdaad, geen straatverlichting) en de motregen wandelen we terug. Af en toe stappen we in een diepe plas. Gelukkig is het niet koud en op de kamer hebben we droge kleren. Ik slaap onrustig die nacht en regelmatig hoor ik weer de regen kletteren. Ik zie in gedachten al beelden van een weg die geblokkeerd is door omlaag gestorte rotsen. En er is maar één weg van Batopilas naar de bewoonde wereld. De volgende ochtend is het gelukkig droog en lijkt de zon af en toe door te breken. Toch vind ik dat we maar zo snel mogelijk weg moeten want ik vertrouw het weer niet. En over twee dagen gaat ons vliegtuig terug naar Nederland! Mijn ontbijt bestaat noodgedwongen uit wat cornflakes en cola (zonder bestek). Tja, de winkels zijn nog niet open om acht uur.

De eerste 20 km langs de rivier halen we een gemiddelde van 15 km/uur. Af en toe moet mijn collega Wijnand wat kleine rotsen aan de kant leggen die ons in de weg liggen. Maar het is nog droog al wordt het wel donkerder om ons heen. Al vrij vlot haalt dezelfde motorrijder van gisteren ons in, een half uur later volgen nog twee collega's van hem. Daarachter moeten nog meer jongens van die club zitten, die zijn minder ervaren, dus die gaan niet zo snel. Vanuit het rivierdal moeten we daarna weer 1000 meter omhoog via haarspeldbochten en steile hellingen. We zijn nog maar net begonnen aan de klim wanneer de regen opnieuw losbarst. En het regent hard! Wat de vorige dag nog een 'mooi' zand- en gravelpad was begint steeds meer op een

glijbaan te lijken. Toch de Camel Trophy? Wijnand ziet het rijden helemaal niet zitten vandaag, dus dat mag ik steeds doen. We glibberen in de eerste versnelling naar boven, alleen op een paar korte rechte stukjes durf ik hem in de tweede versnelling te zetten. Eén keer merk ik dat de auto van achteren een beetje wegglijdt, verder gaat hij toch redelijk recht vooruit en houden we gelukkig net genoeg snelheid om door te blijven rijden. Want ik weet niet of de auto op zo'n gladde helling vanuit stilstand op gang te krijgen is. Wijnand vindt het maar wat eng wanneer hij weer aan de kant zit waar de afgrond naast hem is. Ik vind zo'n tocht wel wat hebben en voel me geen moment angstig of onzeker (heb ik ook geen tijd voor), maar toch ben ik blij wanneer we boven zijn. Er gaat een dankgebed naar boven wanneer we veilig boven

Afb. 6,7 en 8: In het dal komen zuilcactussen voor

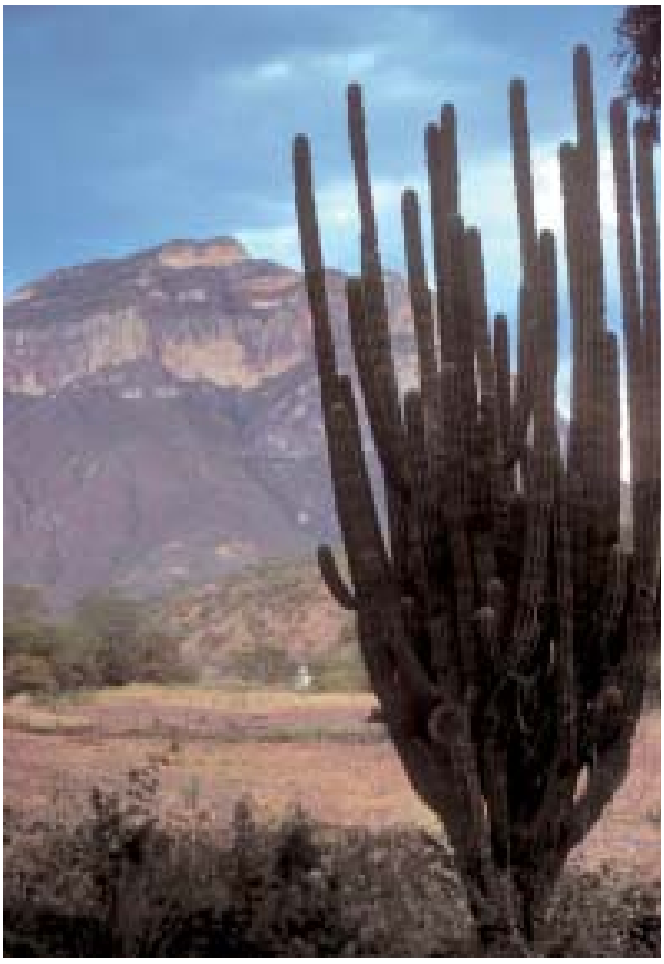

gekomen zijn. Wijnand verklaart later dat het goed ging omdat ik een kerstkindje ben (geboren op 25 december). Wanneer we een half uur later vertrokken waren betwijfel ik of we het hadden gehaald!

Nu is het alleen nog maar 35 km over een weg die meestal ietsje breder en minder kronkelig is en minder steile hellingen heeft. Af en toe kan ik zelfs wel 50 km/uur rijden. In de stromende regen komen we uiteindelijk na dik 3 uur op de verharde weg uit. Daar is een café waar we een bakje thee kunnen drinken. Daar zitten ook de drie Amerikanen die ons onderweg op hun motoren gepasseerd zijn. Zij zaten te wachten op hun minder ervaren collega's. Ja, zeiden ze tegen ons, we vroegen ons af of jullie het zouden halen!

De eerste Amerikaan weet ons te vertellen dat de hele verdere weg van Samachic tot Hidalgo del Parral geasfalteerd is en dat er onderweg ook loodvrije benzine te koop is, anders zouden we meer dan 200 km moeten omrijden. Na een half uur besluiten we verder te gaan. Het hele volgende stuk van wel 200 km door de bergen naar Hidalgo del Parral rijden we door de regen. Pas vlak voor Parral wordt het droog.

O ja, die minder ervaren Amerikanen waren na dat half uur in het café nog niet gearriveerd. Ik had medelijden met hen, wij hadden tenminste nog vier wielen onder ons en zij maar twee. Zouden zij het die dag nog gehaald hebben?

Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
E.mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

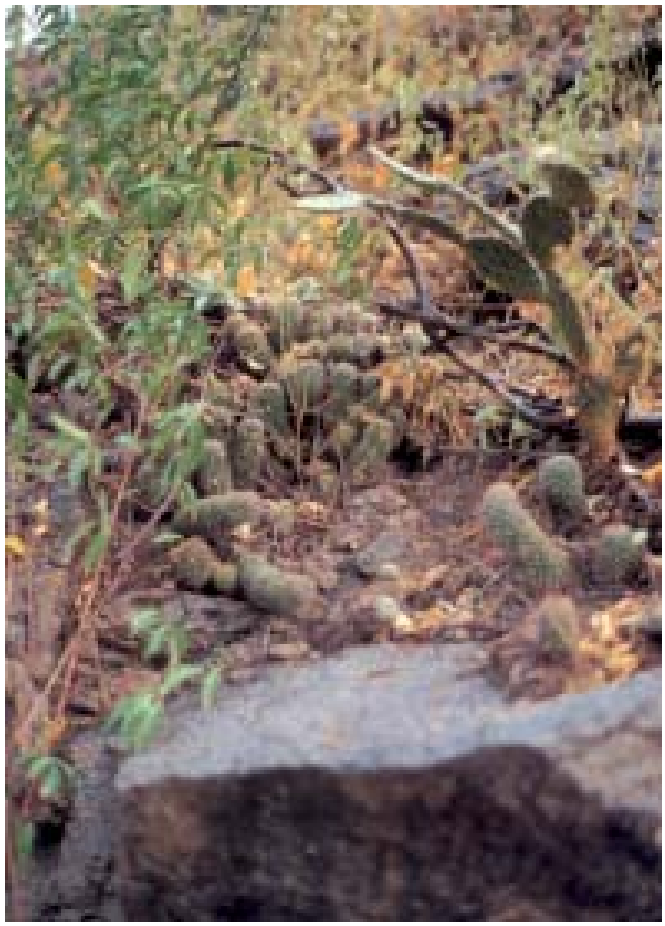

Van boven naar beneden:
Afb. 9: Mammillaria gueldemanniana (sheldonii)
Afb. 10: Tijdens de afdaling wordt de Rio Batopil zichtbaar

OP DE VINDPLAATSEN VAN HET GESLACHT UEBELMANNIA (4)

Werner van Heek

UEBELMANNIA FLAVISPINA BUINING & BREDEROO (HU 361)

De nieuwbeschrijving van *Uebelmannia flavispina* in Succulenta in 1973 was aanleiding tot een forse verstoring van de relatie tussen F. Ritter en A. Buining. Volgens F. Ritter had Eddie Waras uit Sao Paulo deze planten ontdekt en had hem gevraagd deze als *U. warasii* te beschrijven. Ritter deelde dat aan Buining mede die daarmee instemde. Zonder verdere afstemming vooraf verscheen dan toch in Succulenta de nieuwbeschrijving van deze soort door Buining en Brederoo onder de benaming *U. flavispina*. Hiermee zou verhinderd zijn dat de “plantenrover” Waras geëerd zou worden door een plant naar hem te benoemen. Tot zover de uiteenzetting van Ritter in zijn boek Kakteen in Südamerika (band 1, pagina 212).

In tegenstelling tot *U. pectinifera* Buining groeit *U. flavispina* in vlakke gebieden in de spleten van vlakke rotsplaten te midden van talrijke aardorchideeën. De planten tonen een voorkeur voor humus met kwartszand. De planten zijn meestal bolvormig, maar worden op hogere leeftijd

Afb. 1: De vindplaats van Uebelmannia flavispina

wat zuilvormig, tot een hoogte van ongeveer 15 cm. Typerend voor de planten zijn de goudbruine dorens, vooral in de nieuwgroei, die echter op den duur vergrijzen. In de cultuur behouden de planten veel langer hun honingkleurige dorens en zien er dan uit als gouddoornige bollen. In afwijking van "*pectinifera*" wijzen de meestal ongeordende doorns in alle richtingen en geven daarmee de planten een ruig aanzien. Met het toenemen van de leeftijd schijnen de doorns zich bij enkele planten toch weer naar één zijde te richten, waarmee het uiterlijk dat van *U. pectinifera* benadert. De kleine gele bloemen verschijnen tussen de goudgele schedelwol. Door de stand van de dorens zijn de bloemen niet voor alle typen van bestuivers bereikbaar.

Als vindplaats is voor *U. flavispina* aangegeven "westelijk van Diamantina bij Barao de Quacuy". In de nabijheid van deze plaats vindt men deze planten hier en daar tussen vlakke rotsplaten. Een andere vindplaats ligt enkele kilometers verderop en werd door Uebelmann vermeld als *U. flavispina* var. *longispina* n.n. HU 856. Deze planten zijn vrijwel identiek met de typeplanten en wie voldoende tijd heeft kan hier – alhoewel zeer zeldzaam – prachtige cristaten vinden. De lengte van de dorens is bij onderlinge vergelijking per vindplaats zeer variabel. Aan de rand van het verspreidingsgebied vindt men op de hoger gelegen vindplaatsen planten met bijzonder opvallende doorns.

In 1995 werd in Succulenta *U. flavispina* door Braun en Esteves ombenoemd tot *U. pectinifera* ssp. *flavispina* (Buining & Brederoo) Braun et Esteves.

Doordat er verscheidene grote vindplaatsarealen bestaan is er vooralsnog geen angst voor een spoedige uitroeiing in de natuur, ofschoon vindplaatsen in de nabijheid van wegen al een duidelijke achter-

Afb. 2: Uebelmannia flavispina op de vindplaats (Type HU 361)

uitgang in de plantendichtheid vertonen.

Tijdens mijn talrijke bezoeken aan het groeigebied werd enkele jaren geleden een populatie ontdekt waarvan de planten zich duidelijk van de typevorm onderscheiden. Ook enkele kilometers meer in westelijke richting ontdekten we afwijkende planten, die sterk herinnerden aan de nog onbeschreven HU 1400, afkomstig uit het gebied ten oosten van Bocaiuva.

Am Scherfenbrand 165,
D 51375 Leverkusen,
Duitsland.

(Vert.: Ludwig Bercht)

Op de linkerpagina:

Afb. 3: Uebelmannia flavispina op de vindplaats in bloei (HU 856)

Hiernaast van boven naar beneden:

Afb. 4: Uebelmannia flavispina op de vindplaats in bloei (HU 856)

Afb. 5: Cristaatvorm van Uebel mannia flavispina op de vindplaats

Afb. 6: Kultuurplant van Uebelmannia flavispina

Foto's van de schrijver

TWEE MYSTERIEUZE MATUCANA'S

Rob Bregman

Na de twee weinig bekende matucana's in het laatste decembernummer is het nu de beurt aan twee planten die, behalve dat ze weinig bekend zijn, ook nog steeds het geheim bewaren waarom ze na hun ontdekking nooit meer teruggevonden zijn.

Matucana tarapotensis n.n.

Deze plant is al sinds zijn ontdekking door Karel Knize in de jaren '70 van de vorige eeuw een groot raadsel. De soortnaam "tarapotensis" is ongeldig want de plant is nooit geldig beschreven, vandaar dat "n.n." (dat staat voor "nomen nudum", letterlijk "kale naam", zo maar een naam).

De plant schijnt gevonden te zijn bij het stadje Tarapoto, in het noordoosten van Peru (departement Amazonas) op slechts 500 meter boven zeeniveau. Die locatie alleen al is uiterst merkwaardig, want niet alleen is dat 300 km verwijderd van de dichtstbijzijnde groeiplaatsen van andere matucana's maar ook lijkt het klimaat totaal ongeschikt te zijn voor terrestrische cactussen in het algemeen, in die zin dat het daarvoor waarschijnlijk veel te nat is. Het gebied maakt immers deel uit van het tropisch regenwoud van het Amazone-bekken.

Na de vondst van Knize, die onder het veldnummer KK 1602 in zijn catalogus verscheen met de provisorische naam "Submatucana spec. Tarapoto", is het voor zover ik weet niemand meer gelukt om deze planten terug te vinden. Ik heb de afgelopen jaren contact gehad met verschillende Peru-gangers en Matucana-liefhebbers, waaronder de Peruaanse botanici Carlos Ostolaza en Olivier Klopfenstein, maar geen van hen kon mijn vragen beantwoorden. En met Karel Knize heb ik ook vroeger al nooit contact kunnen krijgen.

We kunnen dus niet anders dan uitgaan van de planten die nu in cultuur zijn. Zaden zijn gelukkig overal te koop, helaas niet bij ons Clichéfonds maar wel bij o.a. de bekende Duitse kwekerijen. Ik heb zelf maar één plant, zo'n 20 jaar geleden door Peter Melis gezaaid.

Hij staat geënt en is nu ca. 15 cm groot. Als de plant niet bloeit, is het niet bepaald een schoonheid, vind ik zelf. Een grijsgroene bol met lelijke kurkplekken en enkele verspreide korte doorntjes in de nieuwgroei die bij aanraking gemakkelijk afvallen, meer stelt het niet voor. Wat dat betreft houdt de plant ongeveer het midden tussen *M. madisoniorum* en *M. paucicostata* en heeft nog het meest weg van *M. pujupatii*. Door die relatieve kaalheid is de plant bij platte bak-cultuur bovendien een makkelijke prooi voor slakken. De bloei maakt het allemaal een stuk aantrekkelijker want de bloemen verschijnen gewillig en lijken op die van *M. paucicostata*. De kleur is echter wat intenser en donkerder rood.

Op grond van de zaadvorm is de plant (voorlopig) ingedeeld bij *M. pujupatii*.

Afb. 1: Matucana tarapotensis n.n. KK 1602
Foto R. Bregman

©Succulenta jaargang 86 (5) 2007

Matucana villarica n.n.

Min of meer hetzelfde verhaal als voor *M. tarapotensis* kunnen we ophangen voor *Matucana villarica*. Ook deze plant is alleen bekend van de Knize-veldnummerlijst onder nummer KK 580, is nooit geldig beschreven, is niet door andere cactuszoekers gevonden en groeit (of groeide?) geisoleerd van andere Matucana-populaties.

Villarica is een plaatsje hoog in de Andes in het departement Huancayo in centraal Peru op 4000 meter hoogte. Het bijzondere daaraan, afgezien van de grote hoogte, is dat het aan de oostzijde van de westelijke Andes-bergketen (de Cordillera Occidental) ligt, terwijl alle andere matucana's in dit deel van Peru aan de westzijde te vinden zijn. We hebben het dan over *Matucana haynei*, een zeer variabele soort met een groot verspreidingsgebied die met een aantal vormen (of, zo men wil, ecotypen) op de westelijke hellingen vertegenwoordigd is. Je vraagt je dan natuurlijk af hoe *M. villarica* erin geslaagd is die bergketen over te steken want dan moeten er bergtoppen van bijna 5000 m hoog overwonnen worden. Dat is voor matucana's onmogelijk, althans nu en met het huidige klimaat. Die vestiging zou een paar miljoen jaar geleden gebeurd kunnen zijn, toen de Andes nog niet zo hoog was als nu, maar toen bestonden er vermoedelijk nog geen matucana's. Of het is een verdwaalde vogel geweest die een paar zaden heeft meegenomen. Dat zullen we wel nooit te weten komen, maar gezien het feit dat de plant nauwelijks verschilt van de typische *M. haynei* moet de vestiging bij Villarica relatief kort geleden gebeurd zijn. De vogel-hypothese lijkt dus de meest waarschijnlijke.

Matucana villarica wordt nu beschouwd als een vorm van *M. haynei.*

Alle kenmerken vallen volledig binnen de variatiebreedte van deze soort. De planten zijn prachtig dicht wit bedoornd. De bedoorning vormt een fraai contrast met de vuurrode bloemen.

Ook van deze plant zijn de zaden bij de bekende leveranciers voor een schappelijke prijs te koop. Net als in het geval van *M. tarapotensis* moeten dat dus allemaal zaden zijn van cultuurplanten die afstammen van de Knize-planten.

De cultuur is probleemloos. Gezien de grote hoogte van de groeiplaats zou de plant zelfs 's zomers in de open lucht gekweekt kunnen worden maar daar heb ik nog geen ervaring mee opgedaan. Veiligheidshalve toch maar in de kas maar wel oppassen voor te hoge temperaturen.

Ik blijf zitten met de prangende vraag waarom *M. tarapotensis* en *M. villarica* na hun ontdekking nooit meer gevonden zijn. Tegenwoordig gaan bij wijze van spreken hele volksstammen naar Zuid-Amerika om cactussen te zoeken, al mag je tegenwoordig geen planten meer meenemen, maar toch heeft niemand ze teruggevonden. Heeft Knize destijds alle planten uitgespit of zijn ze gewoon zo moeilijk te vinden? Of zijn de planten om andere redenen (wegenaanleg, huizenbouw, ontginning) verdwenen? Of kloppen de opgegeven vindplaatsen niet? Vragen en nog eens vragen.... Als iemand hier iets meer over weet, zou ik dat graag horen.

Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen

Afb. 2. Matucana villarica n.n. KK 580.
Foto W. Alsemgeest.

VETPLANTEN VAN DE KAROO

Frans Noltee

PHYLLOBOLUS RESURGENS EN OTHONNA AURICULIFOLIA

Oplettend als u bent hebt u natuurlijk onmiddellijk gezien dat de naam van deze artikelenreeks enigszins gewijzigd is. In plaats van “Kleine Karoo” staat er nu nog slechts “Karoo”. Aangezien u niet alleen oplettend maar ook weetgierig bent zal ik u uitleggen wat de reden hiervoor is.

Begin vorig jaar begon bij mijn vrouw en mij de gedachte op te komen dat het misschien leuk zou zijn om een stukje grond in een ander deel van het land te hebben om daar zo nu en dan wat tijd door te brengen. Een soort van vakantieverblijf dus, ook al word je als gepensioneerde natuurlijk geacht altijd vakantie te hebben. Van het een kwam het ander en al heel gauw waren we iedere week minstens een dag op pad om allerlei stukken grond te bekijken. Al met al bleek het een heel gedoe te zijn om iets geschikts te vinden: één was te groot of te klein, het ander te ver weg, het volgende te duur of niet aantrekkelijk genoeg wat betreft ligging of natuurschoon; en allemaal vielen ze tegen wat betreft plantengroei.

Na maanden zoeken vonden we echter toch iets dat aan alle voorwaarden voldeed en zo werden we de eigenaar van Aasvoelbos, een boerderij nabij Matjiesfontein in de zuidwestpunt van de Grote Karoo.

Zoals al eerder vermeld (Succulenta juni 2007) is een boerderij in de Karoo meestal niet meer dan een flink stuk grond met wat paden erop, soms met een of meer gebouwen en meestal begraasd met schapen. Aasvoelbos (een aasvoel is een gier in het

Afb. 1: Het landschap in Aasvoelbos

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

Succulenta

Oktober 2007

VERENIGINGSNIEUWS

In dit nummer:

Adressen	66
Bestuurlijk	67
Algemene Ledenvergadering 27 oktober 2007	68
Fotograferen voor Succulenta	69
Evenementen / Infomap	73
Instellingen	74
Begroting 2008	75
Clichefonds	75
Ledenbestand Succulenta	76
Afdelingsactiviteiten	77
Nieuwe leden	78
Advertenties	78 t/m 80

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de 1e van de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

Bestuur

Voorzitter:
J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:
W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:
J.E.F. Dekeling, Dr. van Ledestraat 67,
2265 BR Leidschendam
Tel. 070 - 3201530
E-mail: j.dekeling@casema.nl

PR & Promotie:
Mevr. M. van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: marjavdp@planet.nl

Tweede voorzitter:
A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

Bestuurslid
H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

Ledenadministratie

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

Lidmaatschap

Nederland/België	€ 26,–
Ned./België jeugdleden	€ 13,–
Europa	€ 35,–
Buiten Europa	€ 40,–
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,–

Nieuwe leden ontvangen gratis de “Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten” door Ton Pullen ter waarde van € 5,–

Financiële Zaken

Betaling via de bankrekening van Succulenta te Leidschendam:
Nederland:
Postbank : 680596
IBAN : NL80PSTB0000680596
BIC : PSTBNL21
België:
Postgiro : 000.1141809-22

Infomap

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:
Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Advertenties

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8	pag	€ 29,50
1/4	pag	€ 45,50
1/2	pag	€ 72,50
1/1	pag	€ 125,00

BESTUURLIJK

Als u deze tekst leest is het alweer herfst. De groei en bloei van onze planten is grotendeels voorbij en alleen enkele uitzonderingen als sommige Mesems kunnen ons met hun bloemen naar de kas lokken. De planten die in de zomer buiten hebben gestaan hebt u al een veilig winterverblijf gegeven, of u gaat dat zeer binnenkort doen. En dan breekt er voor onze liefhebberij een tijd van betrekkelijke rust aan. Natuurlijk moet regelmatig gecontroleerd worden of er iets tegen ongedierte gedaan moet worden, of de verwarming behoorlijk functioneert en of er niet een plant via een noodingreep gered moet worden van de ondergang. Maar al met al zijn de praktische werkzaamheden voor de komende maanden toch maar minimaal.

Velen van u gaan dus bijvoorbeeld hun administratie bijwerken, misschien nog wat half gelezen tijdschriften of boeken bestuderen en natuurlijk de in de zomer genomen foto's of dia's rangschikken. Dat kan in alle rust gebeuren en is ook nog een aangenaam werkje. Mogelijk dat een aantal van u zelfs gaat zitten filosoferen over onze hobby en daarbij ideeën ontwikkelt die ook voor anderen interessant kunnen zijn. Mocht dat zo zijn, dan moet u die ideeën vooral niet geheim houden, maar ze laten weten aan mensen die er misschien hun voordeel mee kunnen doen. Als u denkt dat u gedachten nuttig kunnen zijn voor iedere liefhebber, dan is de redactie van Succulenta het aangewezen middel om uw gedachten wereldkundig te maken. Als op bestuurlijk gebied bijzondere ideeën in u opkomen dan kunt u die kenbaar maken bij het bestuur van uw afdeling of van Succulenta.

Als u in de rustige winterperiode over zoveel tijd beschikt, dat u uw eigen ideeën kunt gaan verwezenlijken dan zou u zich ook tot het bestuur van uw afdeling of van Succulenta kunnen wenden.
Zo kan de redactie nog steeds goede artikelen gebruiken. Organisatorisch blijven vele zaken onderbelicht, omdat het bestuur te weinig tijd of energie heeft om ze aan te pakken. Het Clichéfonds zit steeds verlegen om mensen die mee willen helpen om de zaden (letterlijk het startpunt van onze hobby!) bij onze leden te brengen.

Wat u vooral niet moet vergeten in deze rustige periode is het onderhouden of aangaan van contacten met andere liefhebbers. Want contacten met andere liefhebbers schenkt u andere en nieuwe ideeën over de beleving van onze hobby en meestal leiden ze tot een beter begrip van uw medeleden en soms tot verrassende nieuwe kennissen of vrienden. En ik kan u verzekeren: onze hobby is mooi en leuk voor ons, maar hij wordt dubbel zo aantrekkelijk als je hem samen beleeft.

Ik hoop dat u uit dit verhaaltje kunt afleiden, dat de rustige tijd in onze hobby geen ledige tijd behoeft te zijn!

Jack Schraets

ALGEMENE LEDENVERGADERING

PROGRAMMA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op zaterdag 27 oktober 2007 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in Naaldwijk. De vergadering wordt georganiseerd door de afdeling 's-Gravenhage en zal worden gehouden in partycentrum De Binnenhof.

Programma:

09.30 uur	Ontvangst met koffie en thee bij Orchideeënkwekerij Ter Laak, Middenzwet 7, 2291 HM Wateringen.
10.00 uur	Rondleiding door de kwekerij voor belangstellenden.
10.45 uur	Vertrek naar de kas van Aad Vijverberg, Broekpolderlaan 65, 2675 LK Honselersdijk.
12.00 - 13.30 uur	Lunch in partycentrum De Binnenhof, Van der Hoevenstraat 17, 2671 EG Naaldwijk. De kosten voor deelname aan de lunch bedragen €11,50. De leden die gebruik willen maken van de lunch worden verzocht om dit bedrag over te maken op giro 629275 t.n.v. afdeling 's-Gravenhage e.o. Succulenta te Leidschendam onder vermelding van "Lunch ALV".

14.00-16.30 uur Algemene Ledenvergadering.
De Succulenta boekenstand zal tijdens de pauzes geopend zijn.

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u hierbij uit voor de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 27 oktober 2007 in partycentrum De Binnenhof, Van der Hoevenstraat 17, 2671 EG Naaldwijk. De vergadering begint om 14.00 uur. Er wordt naar gestreefd om de vergadering om 16.30 uur af te sluiten.

De volgende agendapunten komen aan de orde:

1. Opening.
2. Agenda.
3. Mededelingen.
4. Ingekomen en uitgegane stukken.
5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 14 april 2007 (zie verenigingsnieuws juni 2007, p. 36 - 39).
6. Begrotingsvoorstel 2008 (verenigingsnieuws oktober 2007).
7. Vaststelling contributie 2008. Het bestuur stelt voor om de contributie voor 2008 te bepalen op € 27,- voor gewone leden en op € 13,50 voor jeugdleden (voor leden in Nederland en België).
8. Bestuursverkiezing. Aftredend en herkiesbaar is de heer J. A. Schraets. Er hebben zich geen tegenkandidaten aangemeld.
9. Pr-activiteiten.
10. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering voorjaar 2008.
11. Rondvraag.
12. Sluiting.

FOTOGRAFEREN (VOOR SUCCULENTA)

Door u gemaakt foto's zijn niet zo maar direct geschikt om te worden afgedrukt in Succulenta. Dat geldt voor zowel dia's als voor digitale foto's. Dia's moeten eerst worden ingescand en gedigitaliseerd. Hiervoor heeft de hoofdredacteur weliswaar een scanner, maar van de originele kwaliteit van een dia gaat jammer genoeg een deel verloren in het scannen en omzetten naar digitaal. Bovendien is het heel erg moeilijk de juiste kleuren te behouden. Een geprojecteerde dia met doorvallend licht zal er altijd veel beter uitzien dan zijn gescande kopie. Corrigeren op kleuren is wel mogelijk, maar om alle kleuren op het juiste niveau te krijgen heel erg lastig. Het is dan ook bijna altijd duidelijk zichtbaar dat een van een dia gescande foto als afbeelding werd gebruikt.
Voor zowel dia als digitale foto's geldt dat ze aan de drukker moeten worden aangeleverd in 350 dpi (dots per inch) en in vier kleuren (CMYK). Zoals u ongetwijfeld weet maakt uw fototoestel foto's in de drie kleuren rood, blauw en geel (RGB). Verder moet uw foto ook nog eens op het juiste formaat worden ingesteld, zodat deze precies in het artikel in Succulenta past. Al deze bewerkingen moeten tenslotte in een TIFF-bestand worden opgeslagen met de door de drukker vereiste kleurinstellingen, zodat ze op de pers direct zijn af te drukken. De achtereenvolgende veranderingen plus het opslaan van het bestand moet door de computer worden geïnterpreteerd en als regel geldt dat elke verandering ten koste gaat van de kwaliteit. Al met al moet u nu niet gaan denken dat er dus geen goede foto's zijn af te drukken in Succulenta.
U hoeft ons blad alleen maar door te bladeren om het tegendeel te zien.

Toch willen we u een aantal tips en aanbevelingen geven waardoor de kwaliteit van de afgedrukte foto's te verbeteren valt. Op de eerste plaats het aanleveren van foto's en dat eigenlijk alleen voor digitale foto's. Zorg bij digitale fotografie dat uw camera altijd de bestanden opslaat in de hoogst mogelijke resolutie ofwel als de allerhoogste kwaliteit. Het comprimeren van de bestanden of het opslaan in lagere kwaliteit zal altijd ten koste gaan de kwaliteit. Tenzij u precies weet wat u doet, moet u bij het overzetten naar de computer bij voorkeur niet het aantal pixels veranderen. Uw camera slaat de foto's al op in een gecomprimeerd (JPG) bestand. Als u dat opnieuw doet op uw computer wordt er een nieuw (gecomprimeerd) JGP-bestand gemaakt en bij elke keer comprimeren gaan er pixels, en dus kwaliteit, verloren. Als u zelf een uitsnijding van uw foto wilt maken, zorg dan dat dit nieuwe bestand in dezelfde resolutie wordt opgeslagen, zodat niet onnodig op kwaliteit wordt ingeboet. Bent u niet zeker van uw zaak, geef dan bij de foto op hoe u het uitgevoerd wilt hebben en dan zal de hoofdredacteur dit voor u verzorgen.
Bij bovenstaand werkwijze zullen de bestanden vaak wel redelijk groot worden. Bij een camera met 5 of meer megapixels zal de grootte al snel 2 Mb of meer zijn. Versturen per e-mail kan dan moeilijk worden, maar natuurlijk is aanlevering op CD of DVD een goed alternatief.

Op de tweede plaats wat tips en aanbevelingen over het onderwerp. Natuurlijk moet de foto het onderwerp goed in beeld brengen. Als u een landschap beschrijft in uw artikel, moet de bijbehorende foto dat landschap ook illustreren.
Kijk goed door de zoeker of op het schermpje hoe u het onderwerp het best in kunt kaderen. Als er bij een landschap iets op de voorgrond wordt geplaatst, zal dit de dieptewerking van de foto in hoge mate bevorderen. Zet het onderwerp niet altijd in het midden van het beeld, zeker niet als je een plant in de natuur fotografeert. Door dit soort simpele vuistregels worden foto's

veel sterker. Dit is ook het geval als je eens probeert het onderwerp ´aan´ te snijden. Zet niet de hele plant of bloem op de foto, maar probeer eens er wat van af te laten vallen. Kijk eens hoe ze dit bij portretfotografie doen en zie hoe de nadruk meer valt op details van de plant of bloem.
Verwijder storende objecten uit het beeld. Dat is zeker dat etiket wat bij de plant staat, maar zonder de storende potrand wordt de foto ook veel mooier. Graaf de plant desnoods in of verberg de potrand met behulp van stenen. Met een beetje voorbereiding lijkt het net alsof je de plant in de natuur hebt gefotografeerd. Vermijd echter storende elementen, die de nadruk afleiden van je eigenlijke onderwerp, die ene plant of bloem Zorg dat de achtergrond niet stoort en kies deze zo neutraal mogelijk. Eigenlijk mag de kleur van de achtergrond het onderwerp niet beïnvloeden, maar hierbij speelt de persoonlijke voorkeur wel mee. Harde kleuren als achtergrond zijn echter niet meer van deze tijd.

Op de laatste plaats wat technische aspecten van het fotograferen.
Als u planten of bloemen, of planten met bloemen fotografeert, probeer dan eens een macro-opname te maken. Vaak voldoet het kiezen van het tulpje of bloempje op het programmakeuzewiel al. Voor afdrukken in Succulenta mag de foto van plant of bloem best helemaal scherp zijn. Dit kan door uw camera zo in te stellen dat er meer scherptediepte ontstaat. Ook deze keuze (Av-voorkeur) zit meestal op het programmawieltje. Probeer eens met een oplopend f-getal een serie opnames te maken en beoordeel het resultaat. Bij de hogere f-getallen zal wel een statief nodig zijn, omdat de sluitertijden dan vaak te lang worden om nog uit de hand te fotograferen. Om bewegingsonscherpte te voorkomen is het bovendien aan te bevelen een zelfontspanner of de timer op de camera te gebruiken.

Deze drie foto's van Mammillaria theresae (plant 5 cm hoog) zijn genomen met van boven naar beneden een diafragma f=8, f=13 en f=25. De bovenste opname is verre van scherp, de onderste is helemaal scherp. Wel gaat de sluitertijd bij f=25 naar 1/13 seconde en kan dat niet meer uit de hand.

Kijk in uw handleiding hoe u deze in moet stellen.
Stuur alleen goed en scherpe foto's in. Natuurlijk zijn veel foto's te verbeteren met programma's zoals Photoshop waar uw redactie mee werkt. Maar verbeteren kan slechts in beperkte mate en kost veel tijd. Bovendien is van een slechte foto geen goede meer te maken.

Soms is het moeilijk om het onderwerp goed belicht te krijgen en wordt de foto te donker of te licht. Probeer dan eens een serie opnames te maken, waarbij u de belichting kiest op verschillende punten. In de regel zal er dan wel een foto bijzitten die de gewenste kwaliteit heeft. Bij te weinig licht kun je het ISO-getal van de camera verhogen, hoewel dat bij sommige camera's wel een meer korrelige foto tot gevolg zal hebben. Ook bestaat bij veel camera's de mogelijkheid om één of meerder "stops" onder of over te belichten, afhankelijk van de lichtcondities. Zoek in de handleiding van uw camera op hoe u dat in moet stellen en experimenteer hier eens mee.
Regelmatig worden foto´s gemaakt met de verkeerde kleur. Normaal werkt een camera met een automatische witbalans, maar deze is vooral geschikt voor normaal daglicht. Bij veel camera´s is de witbalans echter ook in te stellen en dit kan dan voor diverse omstandigheden, variërend van zonlicht tot TLverlichting. Hierdoor blijven de kleuren van de foto veel natuurlijker.
Soms is het mogelijk de camera in te stellen op AdobeRGB. Hierbij is het kleurbereik veel groter dan bij sRGB, wat de automatische instelling van de meeste camera's is. Vermijd in principe direct zonlicht, dit geeft vaak harde schaduwen, onnatuurlijke kleuren en storende weerkaatsingen. Zorg voor diffuus licht. Dit kan heel eenvoudige worden bereikt door bij fel zonlicht een oud laken als scherm te gebruiken. Vallen er nog te harde schaduwen aan één kant van

Weer dezelfde Mammillaria theresae, waarbij de bovenste foto werd genomen van de plant in de collectie, dus met etiket en met de pot in beeld. Voor de onderste foto is de plant ingegraven, zodat de pot niet meer is te zien en werd het etiket tijdelijk verwijderd. Met wat stenen op de achtergrond, zou dit zo maar een foto uit de natuur kunnen zijn.

je plant of bloem, dan kun je deze eenvoudig wegnemen door een wit stuk piepschuim aan de schaduwkant van de plant te plaatsen. Hetzelfde kan ook worden bereikt door gebruik te maken van de flitser via een zogenaamde invulflits.

Maak voldoende opnames, zeker als u iets persé goed wilt vastleggen. Niets is zo jammer, dan dat u er later achterkomt dat de opname die hebt gemaakt eigenlijk net niet scherp is of net te donker of te licht. Zeker met een digitale camera hebt u de mogelijkheid om vanuit diverse hoeken met verschillende belichtingen voldoende opnames te maken. Zodoende bent u er nagenoeg zeker van dat die ene perfecte foto er bij zit en juist deze willen wij heel graag hebben om in Succulenta te plaatsen.

Henk Viscaal
(hoofdredacteur Succulenta)
Andre van Zuijlen
(redacteur Verenigingsnieuws)

Twee opnames van dezelfde bloem van een Selenicereus. De onderste laat de hele bloem zien en is niet er spannend. Door de bloem aan te snijden zoals op de bovenste foto komen de details van het hart van de bloem veel beter tot hun recht.

EVENEMENTEN

Zaterdag 3 mei 2008
De jaarlijkse cactusbeurs van de afdeling Gorinchem-'s-Hertogenbosch zal volgend jaar niet op de eerste zondag, maar op de eerste zaterdag in mei plaatsvinden.
Locatie Wijkcentrum De Hille,
Looveltlaan 25 te Oss.
Entree gratis
Inlichtingen bij Andre van Zuijlen
E-mail: succulenta@home.nl
Tel. 0412-630733

Zondag 8 juni 2008
Van 10.00 tot 15.30 uur de 31e Internationale cactus- en vetplantenmarkt.
Locatie: Kolpinghuis, Smetiusstraat 1,
6511 ER te Nijmegen.
Entree € 1,-
Inlichtingen bij Theo Heijnsdijk
E-mail: thd@roc.a12.nl
Tel. 0487-880096.

INFOMAP

Aanvullingen/wijzigingen infomap:

Landelijk bestuur en sprekerslijst: wijziging e-mail adres Marja van der Pieterman: marjavdp@planet.nl

Sprekerslijst: wijziging e-mail adres:
L. Bercht: ludwigbercht@hetnet.nl

CORRECTIE

Correctie zaadlijst 2006-2007

Bij het geslacht Anacarmpseros is een foutieve vermelding gemaakt. AN 14, Anacampseros rufescens is afkomstig van Olifantsberg ten zuiden van Robertson en niet ten zuiden van Pofadder.

J.A. Schraets

TUINFAIR OOSTVOORNE

Op de hofwei van het landgoed Mildenburg te Oostvoorne wordt ieder jaar een tuinfair gehouden. Het is een groots opgezet geheel wat heel veel belangstellenden trekt. Alles wat maar enigszins met het tuingebeuren te maken heeft is er te koop. Van vergeet-me-nietjes tot peperdure kunstvoorwerpen. Dit jaar was de Tuinfair op 26 mei.

Door de organisatie van de fair wordt aan groenverenigingen een gratis kraam ter beschikking gesteld en zo ook aan Succulenta. Net als vorig jaar heeft de afdeling Voorne-Putten en Roozenburg hier dan ook gebruik van gemaakt om reclame voor onze hobby te maken en zo mogelijk nieuwe leden te werven. Steeds meer afdelingen gaan de laatste jaren op deze wijze zich actief bezighouden met ledenwerving en met succes.

Het dieptepunt is voorbij, voor het eerst begint het ledenaantal weer iets te groeien! De Pr kan dit alleen maar toejuichen. Afdelingen die op enigerwijze hierbij ondersteuning nodig hebben kunnen bij de Pr vertegenwoordiger van hun regio terecht.

Marja van der Pieterman, Pr Succulenta.

INSTELLINGEN

Verenigingsartikelen

* **Bewaarband voor Succulenta**
  Nieuw € 6,75 per stuk.
* **Wat betekent die naam?**
  Een verklarend woordenboek: € 5,-
* **Beginnersgids**
  Tweede geheel herziene druk (2002)
  Prijs € 5,-
* **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
  1955 tot 2000 € 5,- per jaargang
  2000 t/m 2006 € 9,- per jaargang

Buitenlandse tijdschriften

* Aloe Zuid-Afrika 1982 t/m 1990 € 2,50 per nummer
* C&S Journal USA 1977 t/m 1986 € 10,- per jaargang
* Kakteen und andere Sukkulenten t/m 1995 voor € 9,- per jaargang
* The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1970 t/m 1982 € 5,- per jaargang
* Belgisch tijdschrift 1969 t/m 1973, 1978 t/m 1984 en 1988 t/m 1991, 1994, 1996 en 1999 € 5,- per jaargang
* Informationsbrief DDR, 1980 t/m 1986 voor € 5,- per jaargang
* Tsjechisch tijdschrift Kaktusy, 1986 t/m 2003 voor € 5,- per jaargang
* Mexicaans tijdschrift Cactaceae, 1997 t/m 2000 voor € 25,- per jaargang
* Asclepiadaceae, nummers 9 t/m 46 voor € 2,50 per boekje

CD-Roms

* Succulenta 1919 t/m 1943 voor € 10,-
* Lobivimania van Clazien Bouwman, € 30,-

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer Boekenbeurs:
199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest.
Succulenta boeken te Montfoort
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

PR, Promotie & Evenementen

De werkgroep PR heeft diverse artikelen om u bij evenementen etc. te helpen bij uw promotie-activiteiten. Bestellingen, vragen en suggesties betreffende de promotie aan:
Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: marjavdp@planet.nl

Bibliotheek Succulenta

Bibliothecaris
J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,
9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128
E-mail: anjo.keizer@planet.nl

Succulenta's Homepage

www.succulenta.nl
Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor alle liefhebbers van cactussen en vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de homepage aanleveren bij:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: info@succulenta.nl

Tijdschrift Succulenta

Hoofdredacteur
Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Redactiesecretariaat
Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

BEGROTING 2008

	Begroting 2008	Begroting 2007	Werkelijk 2006
Inkomsten			
Contributies	€ 45.500,00	€ 46.500,00	€ 47.652,00
Clichéfonds	€ 500,00	€ 2.000,00	€ 1.152,00
Ver.art.+ boekenfonds	€ 700,00	€ 700,00	€ 770,00
Rente	€ 1.200,00	€ 1.000,00	€ 872,00
Diversen			€ 1.077,00
	€ 47.900,00	€ 50.200,00	€ 51.523,00
Uitgaven			
Tijdschrift	€ 39.500,00	€ 39.000,00	€ 38.085,00
Ledenadministratie	€ 800,00	€ 850,00	€ 1.017,00
Bibliotheek	€ 750,00	€ 500,00	€ 977,00
Website	€ 500,00	€ 500,00	€ 367,00
Algemene vergaderingen	€ 2.000,00	€ 2.700,00	€ 2.073,00
Promotie	€ 700,00	€ 500,00	€ 836,00
Bestuurskosten	€ 6.500,00	€ 7.500,00	€ 5.861,00
	€ 50.750,00	€ 51.550,00	€ 49.216,00
Saldo	-€ 2.850,00	-€ 1.350,00	€ 2.307,00

Waar nodig worden de diverse posten ter vergadering toegelicht. De terugloop van het aantal leden blijft voortduren en ook de drukkosten en portokosten worden hoger. We zijn daarom genoodzaakt dit jaar de contributie weer wat te verhogen. Het voorstel is om deze voor Nederland en België te brengen op € 27 (jeugdleden €13,50). Bovengenoemde contributieopbrengst is inclusief de contributieverhoging.

CLICHEFONDS

Het is tijd om u melding te doen omtrent de overname van het Clichéfonds.
Het Clichéfonds zal worden overgenomen door dhr. G.A.P. Rutten, Pr. Hendrikstraat 15, 2641 HK Pijnacker. Dhr. Rutten ziet gaarne door u geoogste zaden tegemoet. Hij kan ze in de zaadlijst verwerken, indien hij ze vóór 20 oktober ontvangen heeft. Voorwaarde is wel dat de zaden goed schoongemaakt worden aangeleverd.
Het bestuur is dhr. Rutten zeer dankbaar voor zijn aanbod om het verspreiden van zaden te gaan verzorgen.
In het volgende Verenigingsnieuws vindt u nadere berichten over de gang van zaken in het komende seizoen.

J.A. Schraets, voorzitter

LEDENBESTAND SUCCULENTA

Verloop ledenbestand SUCCULENTA 1998 – 2006 (aantallen)

Jaar	Neder-land	Belgie	Overige leden	Totaal leden	Gratis oplage	Totaal leden	Afdelings leden	Leden bij	Leden af
1998	1895	299	139	2333	76	2409	1003	104	158
1999	1839	281	130	2250	79	2329	1002	136	219
2000	1795	275	122	2192	80	2272	977	145	203
2001	1772	269	125	2166	78	2244	956	131	157
2002	1732	263	115	2110	77	2187	920	103	159
2003	1664	251	112	2027	71	2098	871	78	161
2004	1543	240	112	1895	69	1964	808	66	198
2005	1482	230	112	1824	68	1892	746	66	137
2006	1425	229	107	1761	68	1829	731	80	143

Verloop ledenbestand SUCCULENTA 1998 – 2006 (procentueel)

Jaar	Neder-land	Belgie	Overige leden	Totaal leden	Gratis oplage	Totaal leden	Afdelings leden	Leden bij	Leden af
1998	81,2	12,8	6,0	100,0	3,3	103,3	43,0	4,5	6,8
1999	81,7	12,5	5,8	100,0	3,5	103,5	44,5	6,0	9,7
2000	81,9	12,5	5,6	100,0	3,6	103,6	44,6	6,6	9,3
2001	81,8	12,4	5,8	100,0	3,6	103,6	44,1	6,0	7,2
2002	82,1	12,5	5,5	100,0	3,6	103,6	43,6	4,9	7,5
2003	82,1	12,4	5,5	100,0	3,5	103,5	43,0	3,8	7,9
2004	81,4	12,7	5,9	100,0	3,6	103,6	42,6	3,5	10,4
2005	81,3	12,6	6,1	100,0	3,7	103,7	40,9	3,6	7,5
2006	80,9	13,0	6,1	100,0	3,8	103,8	41,3	4,5	8,1

Toelichting:

- Het aantal leden in elk jaar is gemeten aan het einde van elk kalenderjaar bij het uitko men van het decembernummer van Succulenta.
- De gratis leden betreffen de diverse bibliotheken van Succulenta en ruilabonnementen.
- Het aantal afdelingsleden is bij benadering juist omdat niet van alle afdelingen jaarlijks een opgave van het ledenbestand is ontvangen.
- De aantallen leden bij en af in een kalenderjaar zijn resp. de nieuw ingeschreven leden en de uitgeschreven leden door bedanken, overlijden, niet betalen en vertrek met onbe kende bestemming.

Henk Roozegaarde, ledenadministratie Succulenta

AFDELINGSACTIVITEITEN 2007

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek	11 okt	Gastspreker	A. Heijnen
	8 nov	Gastspreker	0543-564314
Amsterdam	19 okt	Lezing door Chel Jamin	
	16 nov	Mystery guest of eigen leden	
Arnhem	11 okt	Najarsverloting	E. van Die
			0318-483579
Brabant België	26 okt	Lezing door Walter Dams	J. Wouters
	30 nov	Lezing door Jan Wouters	B 016-656485
Drenthe	3 okt	Dia/avond door Aaltje Greydanus	H. Mecklenfeld
	14 nov	Lezing door Coby Keizer	0523-683170
Flevozoom	22 okt	Lezing door Chel Jamin	B. uit de Bosch
	19 nov	Lezing door Ben Zonneveld	0341-420848
Gorinchem-	8 okt	Lezing door Henk Ruinaard	A. van Zuijlen
`s-Hertogenbosch	12 nov	Lezing door Bertus Spee	0412-630733
Gooi en Eeemland	9 okt	Foto-avond	
	13 nov	Lezing door Wim Alsemgeest	
`s Gravenhage e.o.	9 okt	Lezing door Ludwig Bercht	Th. van `t Walderveen
	13 nov	Lexing door Jan Jaap de Morree	070-3864916
Groningen en	18 okt	Lezing door Anjo en Coby Keizer	W. ten Hoeve
Ommelanden	15 nov	Lezing door externe spreker	0592-341660
Maas en Peel	23 okt	Lezing door Wim Alsemgeest	M. Senders
	27 nov	Lezing door Martien Senders	0492-546646
Nijmegen	2 okt	Planten op naam brengen	R. Maessen
	6 nov		024-3440425
Tilburg	8 okt	Verzorgd door eigen leden	F. Thijs
	12 nov	Lezing door Ludwig Bercht	013-5352747
Voorne-Putten en	10 okt	Geen bijeenkomst	
Rozenburg	8 nov	Presentatie door Johan de Vries	
West-Brabant	13 okt	Lezing door Frank Hoste	H. Schippers
	10 nov	Jaarvergadering en verloting	0164-257905
West-Friesland	26 okt	Lezing Rikus van Veldhuizen	
	30 nov	Lezing door Cor Wonnink	
IJsselstreek-Twente	1 okt	Hoe leden hun hobby beleven	G. Koelemeijer
	5 nov	Lezing door Wolter ten Hoeve	0572-301414
Zeeland	26 okt	Lezing door Marcel Stolk	H. Weezepoel
	30 nov	Bertus Spee en Koos de Meij	0113-231067
Zuid-Limburg	2 okt	Lezing door Frank Hoste	A. van Vlodrop
	6 nov	Lezing door Wolfgang Borgmann	045-5690266
Zwolle	9 okt	Lezing door Jan Lubbers	H. Huizing
	13 nov	Lezing door Geert Bourgogne	0522-440717

NIEUWE LEDEN MEI - JUNI 2007

Nederland

111190	Kammeraat, Mevr. Coby	Watercirkel 79	1186 LP	Amstelveen
111192	Groep, Dhr. W. van de	Kalmoes 4	2771 LG	Boskoop
111191	Bonte, Dhr. C. de	Lepelstraat 13	4354 KH	Vrouwenpolder
111196	Kleine Staarman, Rob	Holtmuhlestraat 5	5932 BA	Tegelen
111195	Roubroeks, Huub	Heerbaan 69	6061 EC	Posterholt
111197	Duuren, Dhr. G.H. van	Bromeliastraat 5	7591 XZ	Denekamp
111194	Franquemont, Dhr. A.R. von	Troelstrastraat 11	8331 AS	Steenwijk
111193	Dost, Mw. B.	Hoofdstraat 20	9982 AG	Uithuizermeeden

Bericht van overlijden ontvangen van:

Eric J.M. Piens	Merelbeke (B)
G. de Niet-Meester	Den Haag
J.M. Perenboom	Nijmegen
J. Wouters	Kampenhout (B)

BERCHT ZAADLIJST 2008

Voor velen van u al een begrip, voor anderen een nieuwe ontdekkingsreis. Vele zaden die u zoekt, zult u in deze zaadlijst vinden, waaronder een groot aantal voorzien van goede bekende vindplaatsen, c.q. onder veldnummer. U vindt soorten uit de geslachten Acanthocalycium, Ariocarpus, Astrophytum, Echinopsis, Frailea, Lobivia, Mammillaria, Mediolobivia, Notocactus, Rebutia, Thelocactus, Turbinicarpus, Weingartia, Wigginsia, enz., enz., maar bovenal een vrijwel volledig assortiment Gymnocalycium. Kortom, meer dan 4000 soorten wachten op u.

Bestel de zaadlijst bij:
L.Bercht, Veerweg 18, 4024 BP Eck en Wiel.
Tel.: 0344 - 693321
E-mail : ludwigbercht@hetnet.nl

Via E-mail kunt u de lijst in Excel- en Accessformaat opvragen. Hebt u vorig jaar ook besteld, dan ontvangt u de lijst automatisch op uw e-mailadres.

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen vetplanten en hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl

Open kas op 31-5 en 3-8-2008

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Cactussen van a tot z

Cactuskwekerij.eu

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan:

W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 37 pond in de EU en 20 pond exclusief Bradleya.
Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatue bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: membership@bcss.org.uk

UHLIG KAKTEEN
Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie op aanvraag toegezonden

Eerst zien. dan kopen
Een klasse apart

Graafland VLEUTEN

Afb. 2,3 en 4: Nogmaals een indruk van het landschap

Afrikaans) voldoet geheel aan die beschrijving, zij het dat er nu geen schapen meer grazen. Het terrein is bijna 1700 ha groot ofwel ongeveer 6 km lang en bijna 3 km diep. Het grootste deel ligt op een hoogte van omstreeks 950 m, maar aan de zuidkant wordt de grens gevormd door een bergrug van rond de 1200 m.

Het klimaat is hier wat extremer dan in de Kleine Karoo. Dat wil vooral zeggen kouder in de winter en met minder regenval (gemiddeld 166 mm per jaar). Doordat ongeveer 2/3 van de neerslag valt van maart tot en met augustus wordt dit deel

Afb. 5: Phyllobolus resurgens op de vindplaats

van de Karoo beschouwd als winterregengebied.

Als gevolg daarvan is de omgeving rijk aan vetplanten (en bolgewassen). Alleen al aan vetplanten heb ik tot nu bijna 140 soorten op de boerderij gevonden.

Het zal duidelijk zijn dat ik sinds de aankoop van het terrein veel tijd besteed aan het zoeken naar en het fotograferen van de planten die er voorkomen. Daardoor wordt het steeds interessanter om mij bij het schrijven van artikelen niet te beperken tot de Kleine Karoo, maar ook planten uit de Grote Karoo aan bod te laten komen. En via deze lange omweg zijn we dan uitgekomen bij de reden voor de naamsverandering van deze serie.

Afb. 6: Phyllobolus resurgens

Phyllobolus resurgens

Toen ik in mei vorig jaar voor het eerst op Aasvoelbos kwam trof ik daar allerlei planten aan die ik niet meteen kon thuisbrengen. Een daarvan leek nogal wat op *Delosperma sphalmantoides*, een soort

Afb. 7: Phyllobolus resurgens in knop

Afb. 8: Phyllobolus resurgens in bloei

die alleen bekend is van de Komsbergpas nabij Sutherland, hemelsbreed een afstand van zo'n 60 km. Achteraf bleek het *Phyllobolus resurgens* te zijn, die inderdaad veel van die soort wegheeft (sphalmantoides betekent "op Sphalmanthus gelijkend" en Sphalmanthus is een oude naam voor Phyllobolus).

Tijdens het genoemde bezoek was er weinig tijd om de planten wat nader te bekijken, en het duurde tot oktober voor ik weer op dezelfde plaats was. Dat wil zeggen, ik wist vrijwel zeker dat het dezelfde plek was, maar hoe goed ik ook zocht, ik kon de planten niet meer vinden. Het duurde tot maart van dit jaar voor ik weer exemplaren van deze soort vond, en nu bleken ze op allerlei plaatsen te groeien en zelfs met flinke aantallen. Pas nu drong het tot me door dat ik te maken had met een van de zeer weinige caudexplanten uit de Mesemfamilie en dat ze in de zomer bovengronds afsterven en pas aan het begin van het volgende groeiseizoen (dat wil zeggen in het najaar) weer boven de grond komen. Zelfs de soortaanduiding wijst daarop ("resurgens" betekent zoiets als "weer te voorschijn komend").

Deze soort werd door N.S. Pillans ontdekt nabij Matjiesfontein en in 1909 door Kensit beschreven als *Mesembryanthemum resurgens*.

In 1928 bracht G. Schwantes hem over naar het geslacht *Phyllobolus*, dat 3 jaar daarvoor door N. E. Brown was opgericht.

Op grond van het uiterlijk kunnen we de ruim dertig soorten van dit geslacht in 3 heel verschillende groepen verdelen.

De eerste groep bevat struikjes tot een meter hoog en is daardoor voor de gemiddelde vetplantenliefhebber weinig interessant.

De tweede groep bestaat uit slechts 1 soort (met 2 ondersoorten), die beter bekend is onder de naam *Dactylopsis.*

De derde groep bestaat uit planten met ondergrondse knollen en soms een bovengrondse caudex. Dit is dus de groep waartoe onze soort behoort.

P. resurgens vormt compacte planten tot 3 cm hoog. De dikke caudex is met kurk bedekt en draagt korte stengels met vrijwel onzichtbare internodien.

De bijna cilindrische, lijnvormige tot smal eivormige bladeren worden tot 5 cm lang en 4 mm in doorsnee en staan in groepjes bijeen; ze zijn zoals bij de meeste soorten uit het geslacht bedekt met opvallende papillen, die er soms uitzien als haren.

De tot 4 cm grote bloemen verschijnen in de natuur van juni tot september en hebben een eigenaardige kleur, die kan variëren van groenachtig geel tot bleek zalmroze, met een donkerder bruinachtig oranje hart. Ze hebben een duidelijke geur, die soms verandert naarmate de bloemen ouder worden en ze sluiten zich in de

Afb 9: Phyllobolus resurgens, de bloem

avond.

Voorzover ik weet is deze soort nauwelijks in cultuur. In de natuur komt hij daarentegen wijdverspreid voor in het winterregengebied van de Noordelijke en Westelijke Kaaprovincie, van Namaqualand in het Noorden tot Ceres en Laingsburg in het Zuiden. De planten hebben net als de volgende soort een voorkeur voor rotsachtige hellingen en andere stenige grondsoorten.

Othonna auriculifolia

Aangezien de meeste othonna's in het winterregengebied van zuidelijk Afrika voorkomen is het niet verbazend dat er ook een aantal soorten in het westelijk deel van de Grote Karoo te vinden is.

Tot nu toe heb ik op Aasvoelbos 6 soorten aangetroffen. De naar mijn gevoel mooiste daarvan -en waarschijnliijk ook de meest bijzondere- is *O. auriculifolia*.

Dit is een geophyt met een knolvormige caudex die een of meer groeipunten vormt maar geen bovengrondse vertakkingen heeft.

De rechtopstaande of spreidende bladeren hebben een korte bladsteel, vormen rozetten en zijn min of meer langwerpig, 5-10 cm lang en 1,8-2,5 cm breed; ze zijn getand tot onregelmatig diep ingesneden (zoals de bladeren van een paardenbloem), succulent, grijsgroen berijpt en vaak voorzien van een golvende roze tot rode rand.

Pas wanneer de bloemen verschijnen (van april tot september) kunnen we zien dat deze planten tot de familie van de Samengesteldbloemigen (*Asteraceae*)

behoren.

De bloeiwijze heeft stevige bloemstelen van 5-15 cm hoog, met 1 of enkele klokvormige bloemhoofdjes, die tot 2 cm of meer in doorsnee zijn.

Volgens de literatuur zijn er 12-14 lintbloemen, maar in werkelijkheid zijn het er 9 tot 18; ze zijn groenachtig geel, vaak met bruine tot rode nerven aan de onderkant. De buisbloemen zijn geel, maar in het knopstadium hebben ze een heel donkerpaarse kleur, wat prachtig contrasteert met de rest van de plant; zeer zelden zijn ze lichter van kleur (zie foto). Een van de foto's toont een bloem die niet rond is maar bandvormig verbreed.

O. auriculifolia is bekend van het Bokkeveld Escarpment* en de westelijke Karoo tot de Klein Swartberge op "stenige kleihellingen en vlakke stukken".

Op Aasvoelbos komt hij veel voor op zogenaamde rantjies. Dit zijn lange, dikwijls onderbroken, lijnen in het landschap waar smalle restanten van een hard gesteente aan de ene kant enkele centimeters tot decimeters uitsteken boven het aangrenzende maaiveld. Aan de andere kant ligt dan een vlakke strook grond op dezelfde hoogte als het rechtopstaande stuk gesteente. Als de rantjies dicht bij elkaar liggen worden op die manier een soort trappen gevormd. Het effect is moeilijk te beschrijven, maar een blik op de bijbehorende foto's zal denk ik meteen duidelijk maken hoe dit verschijnsel er uit ziet.

Volgens Rowley zijn er twee variëteiten:

-- var. *auriculifolia*, waarbij de bladsteel kort is, de bladeren langwerpig en de bloemhoofdjes groot, terwijl de lintbloemen groenachtig geel zijn met dikwijls rode of bruine nerven aan de onderkant en

-- var. *arctotoides*, waarbij de bladstelen even lang zijn als de bladeren, die omgekeerd lancetvormig tot idem eirond zijn en maar weinig ingesneden, terwijl de lintbloemen als geel van boven en donkergeel van onderen worden beschreven.

Ik moet zeggen dat de verschillen me nauwelijks voldoende lijken voor een verdeling in twee variëteiten. Dit gevoel wordt nog versterkt door het feit dat het bij de honderden planten die ik gezien heb dikwijls onmogelijk is om te zeggen of de bladeren nu als langwerpig of als omgekeerd lancetvormig c.q. eirond beschouwd

Afb. 10: Othonna auriculifolia op de vindplaats

moeten worden. Ook de mate waarin de bladeren zijn ingesneden varieert sterk.

Helaas zijn geophyten als *O. auriculifolia* slechts uit zaad te vermeerderen (afgezien misschien van weefselkweek), zodat het wel altijd een zeldzame soort in de verzamelingen zal blijven.

* Dit is de westelijke rand van het Bokkeveldplateau, waar dat plotseling afdaalt naar de Knersvlakte, goed te zien als u van Vanrhynsdorp naar Niewoudtville rijdt (andersom mag ook!)

Postbox 35,
Calitzdorp 6660,
South Africa.

Afb. 11: Othonna auriculifolia in bloei Foto's van de schrijver

ZADEN ZUIGEN

Jan Jaap de Morree

Cactuszaden zijn maar klein. De vruchten zijn ook vaak kwetsbaar, zodat eenvoudig plukken en de zaden eruit halen niet altijd tot de makkelijke mogelijkheden behoort.

Veel rijpe en droge vruchten klappen zijdelings open en de zaden verdwijnen tussen de tuberkels, tussen wol of gewoon op de grond in de potjes.

Bij veel soorten is dat geen probleem, want er wordt veel zaad geproduceerd, terwijl dat helemaal niet de bedoeling is. In een open kas met rondzwermende vliegen en bijen is bestuiving van bloemen snel gedaan en absoluut niet soortspecifiek. Hoe vaak komt het niet voor dat op een warme dag meerdere soorten van hetzelfde geslacht vrolijk bloeien en elkaar onderling door insecten laten bestuiven Dat vliegend materieel is een bedreiging voor de soortechtheid van zaden van liefhebbers.

Maar met dit artikel is het juist de bedoeling dat onder goed gecontroleerde omstandigheden bestuiving optreedt en zaden ook zinvol gewonnen kunnen worden. Moeilijk te verkrijgen soorten of planten met veldnummers die nog niet in omloop zijn, zijn een mooi resultaat als zich zaadzetting en rijping voordoen. Met een schone pincet, een wattenstaafje of luciferstokje is het goed mogelijk om meerdere planten van dezelfde soort onderling te bestuiven. Terwijl de kas gesloten is of planten in huis worden bestoven en weggezet om vrucht te zetten.

Maar hoe krijg je de rijpe zaden te pakken? Veel cactussen hebben mooie grote en droge vruchten waarin de zaden goed bewaard zijn. Bij ariocarpus, turbinicarpussen, pelecyphora's, strombocactus en mammillaria's met in het plantenlichaam verborgen vruchten, is het winnen van zaden een heel gedoe. Het schudden boven een krant of uitpriegelen met een pincet is slavenwerk en vaak springt een net goed vastgepakt zaadje uit de klemmende omarming van een pincet weg, een onzekere toekomst tegemoet.

Voor dit soort ongemak is een mooie oplossing, die vast al her en der in gebruik is. De oplossing voor beschreven ongemakken is de zaadzuiger. Vast nergens te koop, maar dat hoeft ook niet. Met eenvoudige middelen is zo'n apparaatje snel te maken.

Benodigdheden zijn

- een klein flesje met een redelijk brede hals.
- een goed passende kurk van kunststof (of echte kurk).
- een dunne siliconenslang van een meter lengte (zoals voor een bruissteentje in een aquarium).
- boormachine of handboor met houtboortje ter dikte van de slang.

Knip de siliconenslang in twee stukken. Boor twee gaten in de lengterichting door de kurk, waar de twee slangen er naast elkaar een klein stukje doorheen kunnen worden gestoken. Plaats de kurk op het flesje.

Het ene slangetje tussen de lippen en het andere slangetje tussen de cactusdoorns door in de nabijheid van of in de droge vrucht die zaden bevat. Elk redelijk klein zaad kan met gemak door de slang heen worden aangezogen. Er hoeft maar heel zachtjes te worden gezogen. Omdat de zaden met de luchtstroom via het slangetje in het flesje uitkomen, vallen de zaadjes op de bodem en komen ze niet in de mond. Zo zijn

ook de losliggende zaden bij een pelecyphora of een *Encephalocarpus strobiliformis* stuk voor stuk tussen de schubben uit te halen. Bij de grootbloemige mammilaria's zoals *M. theresae, M. goldii, M. longiflora* en *M. luethyi* zijn de diep in het plantenlichaam gelegen rijpe zaden ook weg te halen zonder de planten te beschadigen. Mijn laatse succes is de oogst van 30 zaden uit de kleine *M. luethyi* die vorig jaar in Succulenta met twee bloemen stond afgebeeld. De zaden zijn inmiddels gezaaid en binnen 3 weken ontkiemd. Blijkbaar is *M. luethyi* zelffertiel. Dat is bij deze plant een groot goed, omdat het snijden van stekken bij deze op eigen wortel langzaam groeiende plantjes wel even op zich laat wachten.

Met behulp van een afbeelding is een en ander hopelijk duidelijk geïllustreerd.

Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam.

Zaden zuigen

Foto van de schrijver

©Succulenta jaargang 86 (5) 2007

AGAVE XYLONACANTHA EN AGAVE HETERACANTHA

Wim Alsemgeest, Jos van Roosbroeck en Theo van 't Walderveen

Een stukje geschiedenis:

Agave xylonacantha is zoals zo vele agaven lang geleden beschreven, in dit geval door de beroemde vorst Salm-Dyck in 1853 op zijn kasteel bij Düsseldorf.

Omdat in die tijd iedere plant die uit een ver exotisch land kwam als een kostbaar juweel werd gezien, wat in feite ook zo was, werd zo'n plant met alle égards omgeven.

Zo kwamen vele planten, die later tot een en dezelfde plantensoort bleken te behoren in min of meer dezelfde periode bij verschillende botanische tuinen maar ook bij verschillende, veelal vermogende liefhebbers terecht. Die waren natuurlijk zo verguld met zo'n plant dat werkelijk alle mogelijke moeite werd gedaan om die plant een nog hoger aanzien te geven. Pampanini, Jacobi, Regel en Berger, om er maar een paar te noemen, beschreven op die manier veel planten die later veelal tot één en dezelfde soort bleken te behoren.

De onderlinge communicatie ging in die tijd nu eenmaal wat langzamer dan nu via razend snelle internetsystemen. Dat laatste had men toen zeker niet kunnen dromen! De afspraak is dat bij latere nieuwbeschrijvingen, de oudste en dus de eerst beschreven naam van een bepaalde plantensoort geldig is. Alle latere beschrijvingen behorende bij dezelfde soort vervallen dus. Nu zijn vele botanici, maar ook vele amateurs nog steeds bezig orde in deze chaos te brengen. Volgens de laatste inzichten heeft de hier beschreven soort maar liefst 20 synoniemen, waarmee dus alles gezegd is!

Oude, inmiddels ongeldige namen blijven voortdurend opduiken. Op zich ook weer niet erg, als je ontdekt dat mogelijk bij zo'n oude nu ongeldige naam een plant behoort die mogelijk een afstammeling is van een originele plant uit die tijd!

Vandaar dat de planten die nu in de botanische tuinen aanwezig zijn zeer waardevol zijn. Zij zijn toch beter in staat dan de vele amateurs om planten eeuwenlang voort te laten bestaan, dat mogen we althans hopen.

Onze plant:

Waarom spreken we over *Agave xylonacantha* als "onze plant"?

Planten in onze verzamelingen onder de naam *A. xylonacantha* zie je altijd als grauwgroene planten met een lichtgroene middenstreep op het blad. Aan de onderkant van het blad zie je verscheidene dunne streepjes lopen, en het blad voelt vooral aan de onderkant ook ruw en bobbelig aan. Behalve de gemene eindstekel staan op de bladranden vrij forse randstekels met een brede basis. Veelal zijn de randstekels dubbel uitgevoerd, men noemt dit over het algemeen dan dubbel getand en die tanden zijn ook nog vaak hoekig van vorm. De bloeiwijze is aar vormig, dus een smalle kolom van bloemen, waardoor deze soort bij het ondergeslacht *Littaea* is ingedeeld. Dit zijn de meest typische en belangrijke kenmerken van deze plant.

De bladranden zijn eerst bruin om later te verkleuren naar grijs; samen met de verkleurende tanden wordt de plant dan pas fraai, vooral als de plant wat meer in het blad komt te zitten. Er wordt dan een warrige rozet gevormd waardoor deze

vorm goed te herkennen is. We hebben het hier duidelijk over vorm, omdat we stilaan tot de conclusie komen dat onze *A. xylonacantha*, die wij veelal in onze verzamelingen hebben, niet de meest typische of zo u wilt "echte" *A. xylonacantha* is, maar daarover later meer. Vanaf nu noemen wij hem even "onze plant"!

Warrige groei van het blad:
Ook zijn er van "onze plant" klein blijvende vormen in omloop. Veelal onder de naam *Agave xylonacantha* var. *minor*, maar ook als *A. univittata* en *A. univittata* var. *minor*.

Een duidelijke foto van "onze plant" is afgedrukt in het boekje van Thomas Heller op blz. 128.

Een andere opvallende eigenschap van "onze plant" is het volgende. Ze heeft een kruin waaruit de nieuwe bladeren groeien, deze maken zich één voor één los van de kruin, blijven natuurlijk aan de basis hangen en groeien vervolgens in min- of meerdere mate horizontaal verder.

Het eigenaardige bij deze vorm is nu, dat de kruin van de plant niet rechtop blijft staan, maar dat deze als het ware heen en weer wordt geslingerd en dan horizontaal een blad achterlaat. Om vervolgens weer naar de overkant van de kruin te groeien en daar het volgende blad achter te laten, heel bijzonder! We denken daarom dat daar ook die typische warrige groei vandaan

Van boven naar beneden:

Afb. 1: Ook als jonge plant is een duidelijk verschil waarneembaar, links de groene A. heteracantha, rechts zaailing A. xylonacantha

Afb. 2: "Onze plant" Nu A. heteracantha, zoals die in vele verzamelingen voorkomt

Afb. 3: De echte A. xylonacantha verzameling Jos van Roosbroek

komt. Dit verschijnsel kun je ook waarnemen in onze verzamelingen bij planten die we hebben staan onder de naam *A. xylonacantha* ,,minor", *A. univittata* en *A. univittata* var. *minor*.

Is "onze plant" nu *A. xylonacantha* of *A. lophantha* ?

Ons inziens lijkt "onze plant" veel op *A. lophantha* (soms ook wel *A. univittata* genoemd, echter de naam "*A. univittata*" is inmiddels vervallen). Ze wordt er ook vaak mee verward, sterker nog, ze hybridiseert er mee, zoals ook met *A. lecheguilla, A. ghiesbreghtii, A. filifera* en *A. attenuata*. Het is natuurlijk nu ook heel moeilijk om inzicht te krijgen in de planten die wij nu in onze verzamelingen hebben, terwijl ze al zo lang geleden ingevoerd en beschreven zijn. Curieus is het verhaal dat te lezen is in Berger's "Die Agaven" uit 1915: Luitenant-generaal Jacobi zag dat bij Baron Kerchove, *A. univittata* (d.i. *A. lophantha*) en *A. xylonacantha* gelijktijdig bloeiden en ook naast elkaar waren geplaatst. Vervolgens is er een hoeveelheid kiemkrachtige zaden geoogst waaruit honderden planten zijn voortgekomen! Het kan dus best zijn dat "onze plant" hieruit is voortgekomen.

Afb. 4: Agave xylonacantha uit Curt.Bot.Mag (met dank aan Roy Mottram

Agave lophantha onderscheidt zich vooral door de kleinere tandjes, ook al zijn ze soms net als bij *A. xylonacantha* dubbel. De tanden bij "onze plant" zijn vooral ook veel groter en grover van vorm en zij verkleuren naar geel tot grijs; men spreekt soms ook wel van "verhoutende bedoorning".

Een ander belangrijk kenmerk van *A. lophantha* is het vlakke blad. Vele agaven hebben aan de bovenzijde een meer uitgehold blad, zo ook "onze plant".

Afb. 5: A. xylonacantha bij de afgrond van de Rio Moctezuma

Op de standplaatsen:

We gaan verder met onze twijfels over "onze plant" zoals die dus veelal onder *Agave xylonacantha* in de verzamelingen voorkomt.

Wij leven nu in een tijd dat vele amateurs, zoals wij, in staat zijn de planten in de natuur op te zoeken en hopen dan ook een klein steentje bij te dragen aan het oplossen van de puzzels. We hebben er althans veel plezier in en daar gaat het uiteindelijk om! *Agave xylonacantha* komt in de natuur voor op zo'n 900 meter hoogte op de Oostelijke bergrug in Mexico de Sierra Madre Oriental. Dat is een lange bergrug die loopt van Noord tot Zuid Mexico.

A. xylonacantha komt echter op verschillende standplaatsen voor die wel honderden kilometers uit elkaar liggen. U zult begrijpen dat er daardoor ook verschillende vormen ontstaan. Zo hebben wij een fraaie kolonie van deze soort gefotografeerd in het grensgebied tussen de staten Hidalgo en Quarétaro tussen Zimapan en Bella Vista del Rio, nog vóór de tunnel vlak voor het stuwmeer. In een haakse bocht van de weg zagen wij een kale schuin aflopende heuvel waar zich door erosie richels hadden gevormd. In die richels hadden, behalve *Agave xylonacantha*, zich ook cactussen gevestigd, o.a. *Mammillaria elongata, Neolloydia conoidea, Echinocereus pentalophus* en *Astrophytum ornatum*. De agaven waren natuurlijk al van verre te zien, een prachtig gezicht.

Ons viel op dat er slechts enkele grauwgroen gekleurde planten op deze standplaats stonden, maar ook hier zag je veel vaker de prachtige meer groengrijs gekleurde planten. Behalve de "gewone"

vormen stonden er werkelijk schitterende, prachtig bedoornde en compacte planten tussen. Echte juweeltjes!

Op die heuvel stond ondanks het feit dat het al november was een plant in bloei met, in tegenstelling tot wat in de beschrijving van deze soort staat, een vrij korte bloei, zie de afbeelding. Volgens de beschrijving zou de bloeistengel tot zo'n 6 meter hoog moeten worden. Zoals u kunt zien op de afbeelding waar Wim bij staat, houdt het bij deze plant op bij zo'n 2,5 meter.

We zijn twee jaar later nogmaals op die heuvel geweest en vonden toen geen *A. xylonacantha* meer met zo'n korte bloemstengel. Eerst dachten we met een afwijkende vorm te doen te hebben. Inmiddels zijn we tot de conclusie gekomen dat kennelijk de bloeistengel in het beginstadium is afgebroken. Zo zie je maar hoe snel een verwarring kan ontstaan.

Afb. 6: A. xylonacantha in bloei in de Baranca de Metztitlan

Ook zijn we op een standplaats geweest bij San Luis Potosi, in de buurt waar de bekende "Globe Trotters" op hun website de standplaats van *A. xylonacantha* aangeven. De planten die daar groeien zijn grote planten met meer een groengele kleur, wel hebben zij ook die dubbele "tanden" en die ruwe bobbelige rug van het blad. Vooral dat groengrijze hadden deze planten daar niet.

Een derde standplaats die wij bezocht hebben, is de beroemde Baranca de Los Venados bij Meztitlan, het gebied waar de grijsaardcactus, *Cephalocactus senilis* groeit.

In dit gebied hangt *A. xylonacantha* aan de wanden, we hebben daar alleen de groengrijze planten gezien, geen groene! Het zijn daar echte rotswandgroeiers, ze groeien op nagenoeg steile bergwanden,

hierdoor vervormen de planten en het blad gaat helemaal draaien. Ook hebben de planten slechts enkele, dus een veel geringer aantal, bladeren. De bladeren worden vrij lang; het worden daardoor vrij lelijke planten, niet zo geschikt voor de vensterbank zouden we zeggen. De planten die plat op de grond groeien, hebben dat torderen van het blad veel minder; maar toch zit dat draaien van het blad kennelijk in de genen want ook in cultuur blijven ze dat doen. Het zijn zulke lelijke planten dat niemand ze wil hebben, alleen Cok Grootscholten heeft er eentje in de verzameling. Ook bij Bella Vista Del Rio had je nog een nagenoeg steile bergwand waar ze tegenaan groeien. Ook daar zag je het verschijnsel van het draaiend blad. Logisch eigenlijk als je bedenkt dat de planten aan bijna verticale wanden hangen.

Nu moet u dat draaien van het blad vanwege het feit dat de planten aan steile berghellingen groeien, niet verwarren met de warrige groei van “onze plant”.

Als je nu de alleroudste nieuw-beschrijvingen bij dit verhaal pakt, valt het op dat de *A. xylonacantha* planten, die aan de wanden hangen en veel minder blad hebben, veel meer bij die oude beschrijvingen passen. We drukken die oude beschrijvingen bij ons verhaal hierbij ook af.

Ons inziens is dus de “echte” *A. xylonacantha* de “lelijke” vorm die aan de steile bergwanden hangt in de Baranca de Meztitlan, maar ook bij Bella Vista Del Rio. In de “bijbel” van de agaven, het beroemde boek van Howard S. Gentry, lezen we: de soort “is abundant on the limestone slopes in the Barranca de Meztitlan, not far from the great mines of Real del Monte”.

Real del Monte ligt vrij kort boven Pachuca, ook in de staat Hidalgo.

Inmiddels komen ook jonge zaailingen met meer precieze standplaatsgegevens in omloop en dan valt op dat de jonge planten al meer dat grijsgroene hebben, in tegenstelling tot de jonge stekken van “onze plant “, die veel groener zijn.

Wat is onze plant?

Wat is dan de Agave die wij tot nu toe steeds als *A. xylonacantha* hebben gehouden, dus hoe heet nu “onze plant”? Is “onze plant” *A. heteracantha?*

Alwin Berger:

Berger beschreef alle Agaven aan de hand van de planten die in cultuur groeiden in La Mortola, ook wel de Hanbury Gardens genoemd, bij Bordighera aan de Italiaanse Riviera.

Onlangs kwamen we in het bezit van een kopie van het tijdschrift “Die Gartenwelt” van september 1898. Daarin staat een beschrijving van de hand van Alwin Berger van *A. heteracantha* met een foto.

Bij de afbeelding staat tekst “Seite 553”, de tekst staat echter op pagina 593.

De afgebeelde plant en de beschrijving ervan brengen ons erg dicht bij “onze plant”.

Berger heeft geprobeerd de “echte” *A. heteracantha*, die door Zuccarini is beschreven in 1833, te achterhalen. Dat is hem echter niet gelukt.

Omdat Jacobi en Salm-Dyck de plant in bezit hebben gehad en Salm-Dyck sprak van een gestreepte vorm, besluit Berger zijn plant te beschrijven als *A. heteracantha* A. Berger.

Om de verwarring echter nog groter te maken blijken er drie verschillende beschrijvingen te bestaan van *A. heteracantha*, telkens voor een andere plant.

1. *A. heteracantha* Baker, Gardeners’Chronicle, 1877: 369, fig. 59. Deze naam is als synoniem ondergebracht bij A. ensifera door H. S. Gentry (Gentry, 1982)
2. *A. heteracantha* Hort. Deze naam is ondergebracht bij *A. lecheguilla* door Gentry in 1982.
3. *A. heteracantha* Zucc., Acad. Caes. Leop. Carol. 1833 (?), 16(2):675. Deze naam is ondergebracht bij *A.*

lophantha door Gentry eveneens in 1982. Alleen in de tekst lees je nergens waarom hij dat gedaan heeft.

De eerste twee soorten *A. heteracantha* vallen na bestudering van de literatuur af.

Omdat de afbeelding van Alwin Berger's *A. heteracantha*, gemaakt in La Mortola en gepubliceerd in "Die Gartenwelt" uit 1898, erg veel op "onze plant" lijkt en vervolgens ook de beschrijving precies past, vinden wij onze conclusie gerechtvaardigd dat "onze plant" nu gezien moet worden als *Agave heteracantha* A. Berger.

August J. J. Breitung:

Tot slot dan de foto in het boek van Breitung van *A. univittata* var. *carchariodonta*, foto 22.

Deze plant lijkt veel op de *A. xylonacantha* zoals ze voorkomen bij San Luis Potosi.

Slaan we het boek van Gentry er op na dan vinden we deze soort als synoniem van *A. xylonacantha*. Daar zijn we dus snel mee klaar.

Curtis's Botanical Magazine:

De prachtige gekleurde tekening uit Curtis's Botanical Magazin, die we ook hierbij afdrukken "met dank aan Roy Mottram", is aangewezen als de typeplant van *A. xylonacantha*. Het is een tekening gemaakt naar een plant óók afkomstig van het gebied bij Real del Monte. Dat is dus niet ver weg van de Barranca de Meztitlan.

Omdat op de tekening ook de bloeistengel is afgebeeld, krijg je als je kijkt naar de bladeren in de kruin het idee dat deze plant veel lijkt op de plant die wij dus in cultuur hebben en steeds houden voor *A. xylonacantha*, dus "onze plant".

Bij een Agave in bloei moet je echter bedenken dat het blad in de kruin verandert, het wordt dunner en smaller. Deze tekening is gemaakt naar een plant bloeiend in de beroemde tuinen van Kew in 1876.

Als je kijkt naar de onderste bladeren van de plant op die tekening zie je het meer typische blad van *A. xylonacantha*. Het blad draait ook, wat op een rotswandbewoner duidt. Hierdoor is deze tekening dan ook goed te voldoen als lectotype voor *A. xylonacantha*.

De planten die groeien bij San Luis Potosi zijn weer heel andere vormen. Deze planten zijn veel groter en geelgroener van kleur, met wel weer opnieuw die typische dubbele tanden; ook zij behoren ongetwijfeld ook tot de *A. xylonacantha* vormen. Alleen niet tot het type dat groeit in de Barranca de Meztitlan, en helemaal niet als rotswandbewoner.

John G. Baker:

Tot slot vinden we ook nog *A. xylonacantha* in het boek van Baker uit 1888. Baker werkte in Kew Gardens.

Maar Baker heeft in 1879, dus elf jaar eerder en drie jaar na de tekening van de bloeiende plant in Kew, ook een boekje uitgegeven dat uit het Engels in het Italiaans is vertaald door V. Ricasoli. Hierin staan verschillende tekeningen, o.a. ook van een "A.xilacantha", maar deze naam mist dus een o en een n. De naam is synoniem met *A. xylonacantha*. Althans het moet een verschrijving zijn geweest want bij de naam "*A.xilacantha*" staat ook: "Salm-Dyck - Bot. Mag. t. 5660 - Gard. Chron. fig. 81, vol. VII, p. 527", precies als bij *A. xylonacantha*.

De tekening blijkt een overdruk te zijn uit de "Gardeners' Chronicle"; je ziet hier een typische rotswandplant.

Alleen heeft deze plant wel erg smal blad! Of de tekening is gewoon verkleind. Wel zie je in de uitvergroting van de bladrand de tanden een maal dubbel, hoewel maar net, en wat hoekig.

Conclusie:

Al met al komen we na al deze overwegingen tot de conclusie dat *A. xylonacantha* nogal variabel is. Hierdoor is het ook niet verwonderlijk dat ook wij lange tijd dachten dat "onze plant" een vorm was van *A. xylonacantha*.

Agave xylonacantha Nob.

Agave “met houten bedoorning”Nob.

A. acculis, folies elongates recurvato- deflexis squarrose divergentibus rigidis asperis cinereo virescentibus, sensim attenuatis supra concaviusculis subtus convexis apicem versus carinulatis et triquetro- productes, margine cinctis lignosa repando- grandidentata; dentibus cinerascenti- brunnies remotis compressis deltoideis magnitudine et directione variis, spina terminali subpollicari rigidissima brunnea; scapo simplice, floribus laxe racemimosis. Nob

Deze Agave vormt geen stam; de bladeren zijn lang, terug- en omlaaggebogen, afstaand spreidend, stug, ruw, grijsgroen en worden geleidelijk dunner; ze zijn aan de bovenzijde iets hol, aan de onderkant gewelfd, naar de top toe gekield en driekantig uitlopend; hun rand is houtachtig en voorzien van naar boven gebogen grote tanden; deze tanden zijn grijsbruin, ze staan uit elkaar en zijn samengedrukt, driehoekig, terwijl hun grootte en richting varieert; de einddoorn is bijna een duim lang, zeer stug en bruin; de bloemstengel is enkel, de bloemen staan in losse trossen.

Scapus gracilis basi diametro vix 9- lineal, et pedes 5- 6 altus, simplex, viridis, glaber, inferne bracties sterilibus acuminates instructus. Flores in racemum laxum dispositi, erecti, breve pedicellati, saepe germinati et bractea basi lata, apice acuminate, pallide violacea suffulti. Perianthium sesquipollicem longum, perviride, inferne tubulosum, tubulosum, tubo supra germen parum constricto, apice sexpartitum, laciniis erectis, strictis, angustis, obtusiusculis, viridibus, 6-7 lineas longis. Stamina basi laciniarum inserta, et longe exserta; filamentis rubro- fuscis, erectis, filiformibus, sesquipolliceni longis; antheris magnis, linearibus, flavis, versatilibus. Stylus filiformis, erectus, staminibus brevior, stigma trigono- globulosum. Capsule parvula, trigona. Flores inodod. Nob.

De sierlijke bloemstengel heeft aan de basis een doorsnee van nauwelijks 9 lijn en is 5-6 voet hoog; hij is enkel, groen, kaal en onderaan voorzien van steriele spitse brakteeën (dekbladeren). De bloemen staan opgericht verspreid in een losse tros, ze zijn kortgesteeld vaak gekiemd en gesteund door een aan de basis brede en aan de top spitse, lichtviolette braktee. Het bloemdek is anderhalve duim lang, donkergroen, onderaan buisvormig, de bloembuis is boven het vruchtbeginsel enigszins ingesnoerd; de (bloem)top is in zessen verdeeld, de bloemslippen(bladeren) zijn omhoog gericht, stijf, smal, enigszins stomp, groen en 6 - 7 lijn lang. De meeldraden zijn in de basis van de bloembladeren ingeplant en steken ver uit; de helmdraden zijn roodbruin, opgericht, draadvormig en anderhalve duim lang; de helmknoppen zijn groot, 1 lijn lang, geel en beweeglijk. De stempel is draadvormig, opgericht, korter dan de meeldraden, de stamper is driehoekig- kogelig. De vrucht is klein, driehoekig. De bloemen zijn geurloos. Nob.

Een Latijnse diagnose van de plant met vertaling

Op een en de zelfde plek vlakbij Bella Vista Del Rio in Mexico kun je die variatie waarnemen.

Inmiddels komen er wat jonge zaailingen in cultuur met preciezere standplaats gegevens.

Het valt dan op dat de “echte” *A. xylonacantha*, ook als zaailing die groengrijze kleur heeft van het plantenlichaam. We hebben althans nog geen groene exemplaren gezien. Logisch eigenlijk, want op diverse standplaatsen stond ook maar een enkele groene variëteit.

Samenvattend zou je dan kunnen stellen:

De meest typische *A. xylonacantha* groeit in de Barraca De Meztitlan als een rotswandplant met een krom rozet, en weinig bladeren. Die draaiende groei van het blad moet u niet verwarren met die warrige

Op de rechterpagina:

Afb. 7: Een van de auteurs op een vindplaats

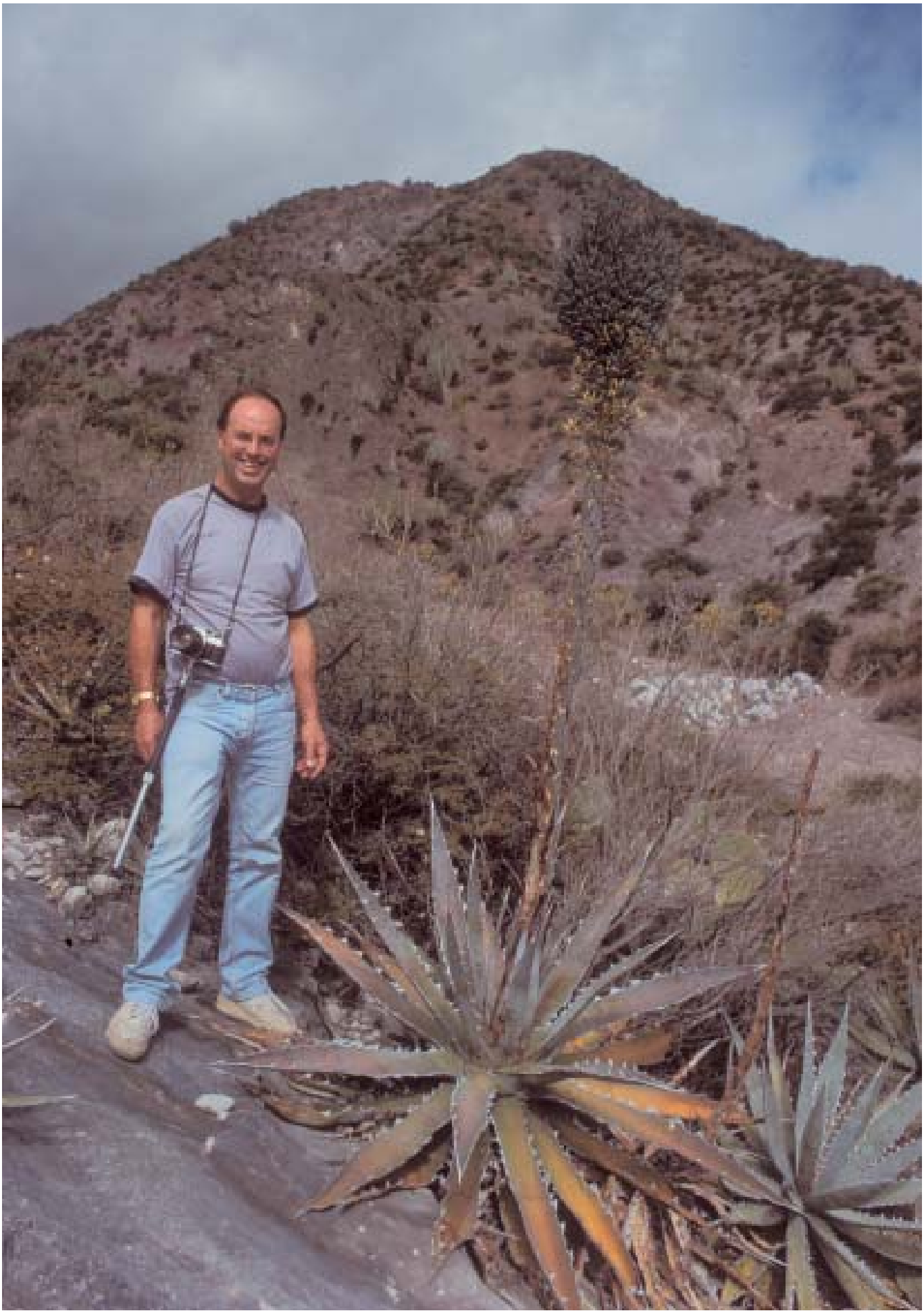

groei van *A. heteracantha*.

Op vlakke terreinen groeien ook vormen met volle, normale rozetten en meer bladeren.

De planten zijn ook groengrijs van kleur.

Bij Bella Vista Del Rio groeien, behalve dezelfde vormen als in de Barranca Metztitlan, ook schitterende miniatuurvormen en een enkele groene vorm.

Tussen San Luis Potosi en Rio Verde groeien dan de meer geelgroene vormen.

Bij Alwin Berger lezen we op blz. 114 dat C. A. Purpus planten onder de naam *A.xylonacantha* heeft verzameld in San Luis Potosi.

Omdat "onze plant" zo veel afwijkt van de echte "*A. xylonacantha*" zijn we dus naarstig op zoek gegaan of "onze plant" mogelijk bij een ander taxon hoort. We concluderen dat dit inderdaad zo is en beschouwen "onze plant" nu dus als een originele *A. heteracantha* Zucc.

Dat neemt niet weg dat "onze plant" als *A. heteracantha* een fraaie plant is.

Ook zijn er klein blijvende vormen van *A. heteracantha* in omloop, aanbevolen wordt om deze vormen "minor" te noemen.

Tot slot de vraag, waar komt "onze plant"die we nu noemen *A. heteracantha* in de natuur voor?

Dat zal wel even een grote vraag blijven.

De kans is behoorlijk groot dat "onze" *A.heteracantha* een hybride is ontstaan bij Baron Kerchove .

Cultuur:

Hoe doet *A. heteracantha* het in cultuur?

De *A. heteracantha* vormen zijn vrij sterk. Gerard Wammes uit lJsselstein vertelde mij het verhaal dat hij deze plant in het najaar helemaal vergeten was naar binnen te halen. Dat kwam omdat hij in een pot was gepoot die aan een regenpijp was opgehangen. Hij zag de plant daarom volledig over het hoofd.

Toen hij de plant uiteindelijk toch opmerkte, bracht hij hem snel naar binnen, de potkluit was echter kompleet bevroren!

Maar de plant heeft daar totaal geen schade van ondervonden!

We denken, dat juist omdat deze plant zo sterk is, hij een grotere kans heeft gekregen om hier in Europa te overleven. Vandaar dat je hem ook wel veelvuldig in verzamelingen tegenkomt.

Hij groeit bijzonder gemakkelijk en snel en maakt vele stekken; een echte aanrader!

In de winter van 2006/2007 hebben we de plant gewoon probleemloos buiten laten staan, wel onder een afdak natuurlijk, want vocht is het meest funest. Deze winter was overigens wel erg zacht.

Het is echter beter om de plant in cultuur vorstvrij te overwinteren. In de zomer regelmatig water geven en een weinig mest. In het voorjaar uitkijken met verbranden, beter is de planten eerst in de schaduw te houden tot zij aan de groei zijn, daarna pas zullen zij langzaam aan het licht kunnen wennen.

Synoniemen van A. xylonacantha:

Agave amurensis Jacobi (een dwergvorm)
Agave carchariodonta Pampanini (1907)
Agave cornuta Hort. Belg. ex Besaucele
Agave heteracantha var. *splendens* (Jacobi) Terracciano
Agave kochii Jacobi (1866)
Agave hybrida Hort. ex Baker (een kruising)
Agave maximilliana Hort. ex Besaucele (een dwergvorm)
Agave noli-tangere A. Berger (1915)
Agave perbella Hort ex Baker
Agave splendens Jacobi (1870)
Agave univittata var. *carchariodonta* (Pampanini) Breitung
Agave vanderdonckii Hort. ex Baker
Agave vittata Regel (1858)
Agave xylacantha Hort
Agave xylonacantha var. *horizontalis* Hort. ex Berger

Agave xylonacantha var. *latifolia* Jacobi
Agave *xylonacantha* var. *macracantha* Jacobi
Agave xylonacantha var. *mediopicta* Trelease
Agave xlyonacantha var. *torta* Jacobi
Agave xylonacantha var. *vittata* Jacobi

Literatuur:

Alsemgeest, W. (2002): Ervaringen met agaven in cultuur(2). Succulenta, 81 (3): 106.

Baker, Dottore J. G. (1879): Succinto della Monografia delle Agave (vertaald uit het Engels door V. Ricasoli). Bull. Soc. Toscana Orticultura, IV, Firenze.

Baker, J. G. (1877): The Genus Agave. The Gardeners' Chronicle, N.S. 2, vol. ....., p. 527, fig.81.

Baker, J. G. (1888): Handbook of the Amaryllideae: including the Alstroemerieae and Agaveae, p.168. Bell, London.

Berger, A. (1915): Die Agaven – Beiträge zu einer Monographie. Fischer, Jena (Idem, ergänzter Nachdruck der 1. Auflage, 1988, Gustav Fischer Verlag, Stuttgart, New York).

Berger, A. (1898): Agaven - von Alwin Berger Kurator des Akklimatisationsgartens zu La Mortola. Die Gartenwelt, Jg. 2, September 1898, no.49 und 51.

Breitung, A. J. J. (1968): The Agaves. The Cactus and Succulent Journal Yearbook. Abbey Garden Press.

Curtis's Botanical Magazin, 18 ....., vol. ....., t. .....(with text): Agave xylonacantha.

Etter, J. & Kristen, M. (2004): A Roundtrip Through San Luis Potosi. Cactus&Co, 8 (2): 69-86.

Garcia-Mendoza, A. (2002): Distribution of Agave (Agavaceae) in Mexico. C.&S.J.(US), 74 (4): 178.

Gentry, H. S. (1982): Agaves of the continental North America. The University of Arizona Press, Tucson.

Hamburger Garten- und Blumenzeitung (Verlag Robert Kittler, Hamburg), 1864, Jg. 20, S. 550-551.

Heller, Th. (2003): Agaven. Natur und Tier Verlag GmbH, Münster

Irish, M. & G. Irish (2000): Agaves and related Plants – A Gardeners' Guide. Timber Press, Portland Oregon.

Jacobi, Generalleutnant G. A. von (1864): Versuch zu einer systematischen Ordnung der Agaven. Hamburger Garten- und Blumenzeitung (Verlag Robert Kittler, Hamburg), S. 455-466, 498-515, 539-562.

Jacobi, Generalleutnant G. A. von (1866): Herzug zu einer systematisichen Ordnung der Agaven. Hamburger Garten- und Blumenzeitung (Verlag Robert Kittler, Hamburg), S. 114-123, 167-178, 209-222, 261-273, 320-331, 353-361, 404-413.

Jacobi, G.A. von (1867): Agave xylonacantha. Hamburger Garten- und Blumenzeitung (Verlag Robert Kittler, Hamburg), S. 555-556.

Jacobi, G. A. von (1869): Nachtrag zu dem Versuch einer systematischen Ordnung der Agaven. Abhandlungen der Schlesischen Gesellschaft fur vaterländische Cultur. Abtheilung fur Naturwissenschaften und Medicin (Breslau), S. 138-176.

Jacobi, G. A. von (1872): Zweiter Nachtrag zu dem Versuch einer systematischen Ordnung der Agaven. Abhandlungen der Schlesischen Gesellschaft fur vaterländische Cultur. Abtheilung fur Naturwissenschaften und Medicin, Breslau, S. 147-175.

Jacobsen, H. (1955): Handbuch der sukkulenten Pflanzen. Fischer, Jena.

Korevaar, L.C. et al. (1983): Wat betekent die naam. Botanisch Latijn toegankelijk gemaakt.Kon.Van Poll, Roosendaal.

Thiede, J. (2001): Agavaceae. In Eggli, U. (Hrsg.), Sukkulenten-Lexikon, Bd. 1, Einkeimblättrige Pflanzen (Monocotyledonen). Ulmer, Stuttgart.

Ullrich, B. (1991): Agavensystematik für das I.O.S.-Lexicon (1. Vorschlag) 3/1991.

Websites:

www.agaves.nl
www. Agave pages
www.agavacea.com
The International Plant Names Index (IPNI): http://www.ipni.org

Met dank aan Sjef Theunissen die ons geholpen heeft met de vertaling van de originele nieuwbeschrijving van *Agave xylonacantha*.

MAMMILLARIA GIGANTEA

Ton Pullen

Soms raak ik gefascineerd door plantennamen, die op extremen duiden. Superlatieven als maxima, enormis, gigantea, spinosissima of juist het omgekeerde, minima, pumila, minutissima, pygmaea, nuda etc. maken mij nieuwsgierig naar de plant, die achter die naam schuil gaat.

Waarschijnlijk is dat de reden geweest, dat ik, hoewel niet gespecialiseerd in mammillaria, in 1997 zaden aangeschaft heb van Mammillaria gigantea.

Deze zaden zijn goed gekiemd, de zaailingen groeiden voorspoedig, en nu, 10 jaar later, vult de enige plant, die ik nog in de kas heb, een vierkante pot van 13 cm.

De plant bloeit elk jaar in april/mei.

Nomenclatuur:

Mammillaria gigantea is in 1898 beschreven door Dr Karl Schumann (1851-1904). In de literatuur wordt ook de naam van H. Hildmann, een Duits cactuskweker, in dit verband genoemd. Craig (1945), Haage (1982) en Pilbeam (1981) noemen Hildmann als auteur, maar Pilbeam (1999) en Anderson (2001) schrijven als auteursnamen Hildmann ex Schumann. Backeberg (1977) noemt de plant in zijn Kakteenlexikon *Mamillaria gigantea* Hildm. (Backeberg spelt de geslachtsnaam nog met één m!). Britton & Rose (1920) hanteren de naam *Neomammillaria gigantea*. Hunt (2006) noemt de plant 'gewoon' *M. gigantea* KSch. 1898.

Mammillaria armatissima, M. hastifera, M. ocotillensis, M. saint-pieana en *M. hamiltonhoytea* worden beschouwd als synoniemen voor *M. gigantea*.

Beschrijving:

Deze soort heeft een plat bolvormig lichaam, dat zelden of nooit spruit. De epidermis is blauwgroen. De meeste auteurs geven afmetingen op van 10 cm hoog bij een diameter van 15 – 17 cm. Een flinke plant, maar niet extreem voor een mammillaria. Pilbeam vermeldt, dat de planten wel 25 cm in diameter kunnen worden. Dat past ook beter bij de naam. De tepels zijn stomp, vierhoekig piramidaal, de axillen zijn wollig. De plant bevat witte latex, die bij beschadiging naar buiten treedt.

Er zijn 4 – 6 centrale dorens, stevig, donker geel, bruinwordend na verloop van tijd, tot 20 mm lang. De laagste is de langste. Randdorens – 12, naaldvormig, wit, tot 3 mm lang. De bloemen zijn geelgroen, - 15 mm in diameter. De vrucht is matroze tot groen, de zaden zijn bruin.

Verspreiding:

Deze soort komt van nature voor in Mexico, deelstaten Guanajuato, Durango, San Luis Potosi en Queretaro. De planten groeien op een hoogte tussen 1750 en 2400 m.

In 1994 schrijft Charles Glass in Succulenta een artikel over de stichting Cante in San Miquel de Allende, Guanajuato, Mexico. Het is een particulier initiatief,

Afb. 1: Mammillaria gigantea in de verzameling van de schrijver

waarbij een groot stuk land is aangekocht om als ‘cactusreservaat ’ te worden ingericht. Glass vertelt in dat artikel onder meer welke cactussoorten er van nature voorkomen. Eén van de genoemde soorten is *Mammillaria gigantea*. Intussen is Charles Glass overleden. Wij bezochten Cante in het voorjaar van 2005. De tuin bestaat nog steeds, maar of de doelstellingen van Glass gehaald zijn/worden is onduidelijk. *Mammillaria gigantea* hebben we in ieder geval - jammer genoeg - niet gezien!

Verzorging:

Mijn plant staat, zoals al mijn cactusplanten, in lavagruis opgepot. Zij krijgt dezelfde behandeling als vrijwel al mijn cactusplanten: ‘s Winters droog, bij een minimumtemperatuur van 6 ºC. In de zomer regelmatig water met voedingsstoffen. Een lichte standplaats is essentieel voor een mooie ontwikkeling van de plant. Wil men de planten echt groot hebben, zodat zij hun naam eer aandoen, zal men regelmatig moeten verpotten in een grotere pot.

Literatuur:

Anderson, E.F. (2001): The Cactus Family. Portland. p. 418.

Backeberg,C. (1977): Das Kakteenlexicon. Stuttgart. p.239.

Britton, N.L. & Rose, J.N. (1920): The Cactaceae IV. New York. p.84.

Craig, R.T. (1945): The Mammillaria Handbook. Pasadena. p.102.

Glass,C. (1994): In stand houden door te kopen. Succulenta 73 (6), p.262.

Haage, W. (1982): Kakteen von A. bis Z. Leipzig. p.389.

Hunt, D. (2006): The New Cactus Lexicon. Milborne Port. p.158.

Pilbeam,J. (1981): Mammillaria, a collector’s guide. London. p.62.

Pilbeam,J. (1999): Mammillaria. Southampton. p. 109.

Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.

Afb. 2: Mammillaria gigantea Foto’s van de schrijver.

SUMMARY

Rob Bregman

Ton Pullen opens this issue with an editorial about the Linnaeus-year. He draws the attention for the book of Anna Pavord.

In her series of articles for the youngsters Johanna Smit-Reesink deals with the description of *Dudleya densifolia.*

Bertus Spee tells us this time something more about: *Cumulopuntia rossiana* ssp. *fuauxiana, Titanopsis hugo-schlechteri, Ariocarpus kotschoubeyanus* v. *albiflora* and *Orostachys spinosus.*

Henk Ruinaard tells us about the importance of keeping the hothouse windows clean and how to do that.

Wolter ten Hoeve goes on in Part 3 of his story about “A little gift of water”, This time he tells us about his trip to Batopilas. The weather conditions there were very bad, but all together everything ended well.

In his series about the genus *Uebelmannia*, Werner van Heek writes this time about *Uebelmannia flavispina.*

Rob Bregman is dealing with the mystery of two plants in the genus *Matucana*, which are *Matucana tarapotensis* n.n. and *Matucana villarica* n.n.

Frans Noltee is dealing this time in his story Succulents of The Karoo with *Phyllobolus resurgens* and *Othonna auriculifolia*.

Wim Alsemgeest, Jos van Roosbroeck and Theo van ‘t Walderveen are writing about *Agave xylonacantha* and *Agave heteracantha*.

Ton Pullen is finishing this issue with a description of *Mammillaria gigantea*.

ERRATUM SUCCULENTA NR 4, AUGUSTUS 2007.

De foto op pagina 183 is niet *Echinopsis mamillosa*, maar *Weingartia westii* en hoort in feite thuis bij het volgende artikel, namelijk bij *Cintia knizei*. Bij het nazicht is dat aan onze aandacht ontsnapt. Een rechtzetting in het volgende nummer lijkt ons wenselijk.

Met vriendelijke groeten,

Albert Goossens en Jef Hooyberghs

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:
D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

Ton Pullen	Redactioneel - Het jaar van Linnaeus	194
Johanna Smit-Reesink	Jong geleerd Dudleya densiflor a	195
Bertus Spee	Voor het voetlicht (34)	196
Henk Ruinaard	Zuinig omgaan met licht	198
Wolter ten Hoeve	Af en toe een scheutje water (3)	201
Werner van Heek	Op de vindplaatsen van het geslacht Uebelmannia (4) Uebelmannia flavispina	208
Rob Bregman	Twee mysterieuze Matucana's	212
Frans Noltee	Vetplanten van de Karoo - Phyllobolus resurgens en Othonna auriculifolia	216
Jan Jaap de Morree	Zaden zuigen	223
Wim Alsemgeest	Agave xylonacantha en Agave heteracantha	225
Jos van Roosbroek en Theo van 't Walderveen		
Ton Pullen	Mammillaria gigantea	236
Rob Bregman	Summary	239

COLOFON
Http://www.succulenta.nl
e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:
gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:
Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Redactie:
H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@hetnet.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
B.J.M.Zonneveld@biology.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Othonna auriculifolia

Foto Frans Noltee